

**Uchwała Nr XVII/147/2016  
Rady Gminy Wilkowice  
z dnia 27 stycznia 2016r.**

**w sprawie: Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wilkowice na lata 2016-2022.**

Na podstawie art. 18 ust. 1, ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2015r., poz.1515) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 16b ust. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (tekst jednolity Dz. U. z 2015r. poz. 163 ze zm.)

**Rada Gminy Wilkowice uchwala, co następuje:**

**§ 1**

Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wilkowice na lata 2016-2022 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

**§ 2**

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy w Wilkowicach

**§ 3**

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**PRZEWODNICZĄCY RADY**

*dr Bartosz Olma*

**STRATEGIA  
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW  
SPOŁECZNYCH  
GMINY WILKOWICE  
NA LATA 2016-2022**



## SPIS TREŚCI

Wstęp	3
1. Cel i proces tworzenia strategii	4
1.1 Przesłanki i podstawy prawne opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	4
1.2 Strategiczne kierunki rozwoju	6
1.3 Wartości i definicje	14
1.4 Podstawowe etapy budowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz wskazanie instytucji biorących udział w opracowaniu strategii	17
2. Charakterystyka gminy	19
2.1 Podstawowe informacje o Gminie	19
2.2 Sytuacja społeczno-demograficzna Gminy	20
2.3 Wyzwania gospodarcze	23
2.4 Wizja rozwoju Gminy – analiza SWOT	24
2.4.1 Kultura, edukacja i sport	25
2.4.2. Osoby starsze i niepełnosprawne	26
2.4.3. Rynek pracy i bezrobocie	27
2.4.4. Pomoc społeczna, rodzina	28
2.4.5. Zdrowie, profilaktyka uzależnień	29
2.4.6. Bezpieczeństwo publiczne, przestępczość i przemoc w rodzinie	30
3. Diagnoza problemów społecznych Gminy Wilkowice	31
3.1 Źródła podstawowych problemów	31
3.2 Kultura, edukacja i sport	32
3.3 Osoby starsze i osoby z niepełnosprawnością	35
3.4 Rynek pracy i bezrobocie	39
3.5 Pomoc społeczna, rodzina	43
3.6 Zdrowie, profilaktyka uzależnień	47
3.7 Bezpieczeństwo publiczne, przestępczość i przemoc w rodzinie	49
3.8 Prognoza zmian	51
4. Kierunki rozwoju	52
4.1 Cele strategiczne	52
4.2 Źródła finansowania	55
4.3 Sposób realizacji - monitoring i wdrażanie strategii	55
Załączniki	57
Spis rysunków, tabel i wykresów, lista osób	59

## Wstęp

W trosce o poprawę warunków społecznych w Gminie Wilkowice w zakresie działań z zakresu polityki społecznej Gmina sporządza Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategia ta ma celu opracowanie i wdrożenie programów pomocy społecznej, profilaktyki i działań zmierzających do rozwiązywania problemów. Celem jest tu integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Strategia określa również misję i wyznacza cele strategiczne oraz działania, których wdrożenie powinno skutkować rozwiązaniu wielu problemów społecznych. Dokument taki stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, jednak nie zamyka on katalogu działań zawartych w niniejszej strategii. Działania takie mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz doprowadzić do integracji społecznej.

Niniejsza strategia została opracowana w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wilkowicach przy merytorycznym wsparciu Pana Andrzeja Tomeczek z Regionalnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

W pracach nad nim uczestniczyli również przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościoła oraz eksperci.

Dokument ten ma charakter kilkuletni. Został on przygotowany na lata 2016-2022. Jest zgodny z założeniami odnoszących się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i samorządowym. Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej jak również umożliwia pozyskanie zewnętrznych środków finansowych na realizację projektów z budżetu państwa jak również z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Należy zaznaczyć, że skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych jak i pozyskanych przez gminę środków finansowych, a także od aktywnej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej, partnerów społecznych, w tym także organizacji pozarządowych.

## **1. Cel i proces tworzenia strategii**

### **1.1 Przesłanki i podstawy prawne opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych**

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17.1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r., który mówi o opracowaniu i realizacji gminnej strategii ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych. Celem tych programów jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Natomiast art. 19 ustawy o pomocy społecznej artykułuje konieczność opracowania i realizacji powiatowej strategii ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami<sup>1</sup>.

Ponadto art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej wskazuje jakie elementy powinny być zawarte w strategii, w szczególności:

1. diagnozę sytuacji społecznej
2. prognozę zmian w zakresie objętym strategią
3. określenie:
  - a) celów strategicznych projektowanych zmian
  - b) kierunków niezbędnych zmian
  - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych
  - d) wskaźników realizacji działań.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać.

Obowiązek wykonywania zadań pomocy społecznej spoczywa na organach jednostek samorządu terytorialnego oraz na administracji rządowej w zakresie ustalonym ustawami.

Posiadanie strategii jest także wymogiem dostępu do projektów systemowych z zakresu pomocy społecznej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego - Program Operacyjny Kapitał

---

<sup>1</sup>Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r.

Ludzki zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Minister określa kryteria merytoryczne i organizacyjne, które musi spełniać gmina aby otrzymać środki unijne na realizację projektów systemowych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych musi spełniać kilka podstawowych warunków:

- odpowiadać na konkretne wyzwania i potrzeby społeczności
- powinna opierać się na modelu partycypacji społecznej
- korespondować z dokumentami strategicznymi na poziomie powiatu, województwa i kraju
- być komplementarna w stosunku do pozostałych dokumentów gminnych o znaczeniu strategicznym
- wpisywać się w aktywny model polityki społecznej
- zakładać budowanie szerokiego partnerstwa lokalnego.

Koniecznym jest również zastosowanie się do procesu planowania w ramach zasad polityki strukturalnej Unii Europejskiej:

- programowanie czyli obowiązek tworzenia długookresowych strategii i planów rozwoju na poziomie narodowym, wojewódzkim oraz na poziomie gmin i powiatów
- subsydiarności czyli określenie kompetencji władzy wykonawczej różnych szczebli i upoważnienia samorządów do programowania i realizacji polityki społecznej regionu
- partnerstwo czyli obowiązek konsultowania polityki społecznej z partnerami społecznymi na każdym poziomie układania polityki społecznej
- koncentracja czyli określenie wyboru i ustalenie hierarchii działań w ramach programów operacyjnych i systematyczne zwiększanie środków w obszarach na których koncentrują się problemy społeczne i ekonomiczne.

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie ( Dz.U. 2003 Nr 96 poz. 873 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. 2003 Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2004 Nr 99, poz.1001),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz.1231 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198).
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2013, poz. 1456 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Z 2005 nr 180 poz. 1493 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm. )
- ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r (Dz. U. Z 2013 poz. 135 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 12 marca 2004r o pomocy społecznej (Dz. U. Z 2015r. poz. 163 z późn. zm.)

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

## **1.2 Strategiczne kierunki rozwoju**

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 jest jedną ze strategii realizujących średnio i długookresową strategię rozwoju kraju. Głównym celem SRKL jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

Poza celem głównym w SRKL wyznaczono pięć celów szczegółowych:

- wzrost zatrudnienia;
- wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych;
- poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej;
- podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli<sup>2</sup>.

Europejska polityka społeczna została określona w głównej mierze podczas Szczytu Lizbońskiego w 2000 roku, na którym kraje członkowskie Unii Europejskiej uznały, że zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego będzie centralnym elementem w procesie modernizacji europejskiego modelu społecznego.

Europejski Fundusz Społeczny jest jednym z pięciu europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (ESIF). Od 2014 roku fundusze te działają we wspólnych ramach, realizując cele związane z polityką. Są one głównym źródłem inwestycji na poziomie UE i ułatwiają państwom członkowskim wzrost gospodarczy oraz zwiększenie liczby miejsc pracy, jednocześnie umożliwiając

---

<sup>2</sup>[www.mpips.gov.pl](http://www.mpips.gov.pl)



zrównoważony rozwój zgodnie z założeniami strategii Europa 2020.

Cele w ramach strategii „Europa 2020”, które realizowane są w państwach członkowskich to zwiększenie zatrudnienia, zwiększenie inwestycji w badania i rozwój, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i zrównoważenie wykorzystania energii także tej pochodzącej ze źródeł odnawialnych, ograniczenie liczby uczniów przedwcześnie kończących edukację oraz zwiększenie liczby osób mających wyższe wykształcenie, zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Na lata 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny określił główne cele do realizacji w krajach członkowskich:

- pomoc w znalezieniu zatrudnienia - realizacja projektów, szkoleń, podejmowanie inicjatyw wspierających przedsiębiorczość. Jednak priorytetem będzie pomoc młodym ludziom w procesie wkraczania na rynek pracy
- włączenie społeczne - finansowanie projektów, które pomogą osobom znajdującym się w niekorzystnej sytuacji w zdobyciu umiejętności zawodowych oraz pracy, a także w uzyskaniu takich samych możliwości, jakie posiadają inni.
- lepsza edukacja - finansowanie inicjatyw mających na celu poprawę kształcenia i szkoleń oraz umożliwienie osobom młodym ukończenia edukacji i zdobycia umiejętności zwiększających ich konkurencyjność na rynku pracy. Priorytetem jest ograniczenie zjawiska przedwczesnego kończenia nauki oraz poprawa możliwości edukacyjnych na poziomie wyższym i zawodowym.
- wzmocnienie administracji publicznej - polepszenie jakości funkcjonowania administracji publicznej i rządowej poprzez nadawanie im kompetencji administracyjnych i instytucjonalnych niezbędnych do przeprowadzenia reform strukturalnych<sup>3</sup>.

Uzasadniając opracowanie strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie Wilkowice zachodzi konieczność powołania się również na inne dokumenty związane z rozwojem i opracowaniem strategii na poziomie krajowym. Jednak należy zwrócić uwagę, iż nie zawsze odnosi się ona wprost do dokumentów innych podmiotów zajmujących się takimi kwestiami, aczkolwiek wpływa ona na kształt podejmowanych decyzji.

Głównymi dokumentami strategicznymi na podstawie którego prowadzona jest polityka rozwoju kraju są:

- długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK) której celem jest przyspieszenie procesu modernizacji Polski. To znaczy polepszenie poziomu jakości życia ludzi oraz podniesienie poziomu wykształcenia a także poprawa stanu zdrowia.

---

<sup>3</sup><http://ec.europa.eu/>

- średniookresowa strategia rozwoju kraju Strategia Rozwoju Kraju 2020 (ŚSRK) określa cele i kierunki rozwojowe kraju, w tym także finansowane z UE oraz 9 zintegrowanych strategii: innowacyjności i efektywności gospodarki, rozwoju kapitału ludzkiego, rozwoju transportu, bezpieczeństwa energetycznego i środowiska, sprawne państwo, rozwoju kapitału społecznego, rozwoju regionalnego, rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego RP oraz strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa<sup>4</sup>.

Wieloletni Program Wspierania finansowego Gmin w Zakresie Dożywiania „Pomoc Państwa w Zakresie Dożywiania” na lata 2014-2020. Strategicznym celem tego programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia oraz ze środowisk wiejskich, a także osób dorosłych, samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych.

Program jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie:

- wsparcia finansowego gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym,
- poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach,
- poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży,
- kształtowania właściwych nawyków żywieniowych<sup>5</sup>.

21 maja 2014 r. przyjęto Umowę partnerstwa określającą strategię interwencji funduszy europejskich w ramach unijnej polityki spójności na lata 2014-2020.

Polska realizować będzie następujące cele tematyczne.:

- wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji,
- zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych,
- wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury,
- wspieranie przejścia na gospodarkę nisko emisyjną we wszystkich sektorach,
- promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem,
- zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami,
- promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej,
- promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników,

---

<sup>4</sup>[www.fundusze.uj.edu.pl](http://www.fundusze.uj.edu.pl)

<sup>5</sup>[www.mpips.gov.pl](http://www.mpips.gov.pl)

- promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją,
- inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie,
- wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej<sup>6</sup>.

W ramach nowej perspektywy finansowej przewiduje się realizację 6 krajowych programów operacyjnych, w tym jednego ponadregionalnego dla województw polski wschodniej oraz 16 regionalnych programów operacyjnych.

**Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020** - będzie wspierał prowadzenie badań naukowych, rozwój nowych, innowacyjnych technologii oraz działania na rzecz podnoszenia konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw.

Przewidziane obszary wsparcia to:

- budowa nowych i wzmacnianie istniejących powiązań między sektorem nauki a przedsiębiorstwami,
- rozwój innowacyjności przedsiębiorstw,
- wzmocnienie jakości badań oraz pozycji krajowych jednostek naukowych w ramach Europejskiej Przestrzeni Badawczej<sup>7</sup>.

**Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój (POWER)** - będzie wspierać następujące obszary:

- zatrudnienie i mobilność pracowników,
- włączenie społeczne osób wykluczonych i walkę z ubóstwem,
- inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie,
- wzmacnianie sprawności i efektywności państwa.

W 2015r prowadzony jest ten projekt w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bielsku-Białej i projekt skierowany dla osób tzw. młodzieży NEET. Są to osoby młode w wieku 15-29 lat, które spełniają łącznie trzy warunki: nie pracują, nie kształcą się, nie szkolą się<sup>8</sup>.

**Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020** – zakłada dalszy rozwój infrastruktury transportowej i bezpieczeństwa energetycznego oraz realizację programu ochrony środowiska naturalnego i wsparcia gospodarki przyjaznej środowisku, poprzez działania w obszarach:

<sup>6</sup>[www.fundusze.uj.edu.pl/fundusze/fundusze-strukturalne-2014-2020](http://www.fundusze.uj.edu.pl/fundusze/fundusze-strukturalne-2014-2020)

<sup>7</sup>[www.funduszeuropejskie.gov.pl](http://www.funduszeuropejskie.gov.pl)

<sup>8</sup>[www.power.gov.pl](http://www.power.gov.pl)

- gospodarki niskoemisyjnej,
- przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu,
- transportu i bezpieczeństwa energetycznego<sup>9</sup>.

**Program Operacyjny Polska Cyfrowa** – wsparcie przeznaczone zostanie na stworzenie warunków do powszechnego wykorzystania technologii poprzez powszechny dostęp do szybkiego internetu, rozwój e-administracji oraz e-integracja osób wykluczonych cyfrowo.

**Program Pomoc Techniczna** - będzie instrumentem służącym instytucjom odpowiedzialnym za realizację interwencji finansowanych z funduszy strukturalnych.

**Program Operacyjny Polska Wschodnia** - to dodatkowy instrument wsparcia finansowego pięciu wschodnich województw Polski: lubelskiego, podlaskiego, podkarpackiego, świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego, który będzie uzupełnieniem i wzmocnieniem działań prowadzonych w ramach regionalnych i krajowych programów europejskiej polityki spójności. Głównym celem Programu jest wzrost konkurencyjności i innowacyjności makroregionu Polski Wschodniej<sup>10</sup>.

#### **Pozostałe Programy Operacyjne:**

**Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020** - celem realizacji programu będzie poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

**Program Operacyjny Rybactwo i Morze 2014-2020** – to program wspierający podnoszenie konkurencyjności sektora rybołówstwa i akwakultury, ochronę środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów oraz wdrażanie unijnego systemu kontroli, inspekcji i egzekwowania.

**Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej** (programy ponadregionalne) – celem programu będzie kształtowanie i zrównoważony rozwój przygranicznych i ponadgranicznych obszarów funkcjonalnych powiązanych gospodarczo, społecznie (w tym kulturowo i historycznie) i komunikacyjnie oraz wzmacnianie ich spójności terytorialnej.

**Regionalne Programy Operacyjne.** Fundusze strukturalne będą również wydatkowane w ramach 16 regionalnych programów operacyjnych. Poszczególne województwa identyfikując swoje potrzeby i kierunki rozwoju przygotowują własne programy.

W grudniu 2014 roku zatwierdzono dokument Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. Realizuje on wizję rozwoju regionu zawartą w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, przyjętą przez Sejmik Województwa Śląskiego. Stanowi on też instrument realizacji Umowy Partnerstwa – dokumentu określającego strategię

<sup>9</sup>[www.pois.gov.pl](http://www.pois.gov.pl)

<sup>10</sup>[www.funduszeuropejskie.gov.pl](http://www.funduszeuropejskie.gov.pl)

interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce w latach 2014-2020. RPO WSL 2014-2020 wraz z krajowymi programami operacyjnymi oraz Umową Partnerstwa tworzy spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową. Ponadto cele programu wpisują się w wizję rozwoju Unii Europejskiej zawartą w Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu<sup>11</sup>.

### **Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020**

Zgodnie z RPO WSL 2014-2020 realizowane będą zadania w ramach następujących priorytetów:

- I. Nowoczesna gospodarka
- II. Cyfrowe śląskie
- III. Konkurencyjności MŚP
- IV. Efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna
- V. Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów
- VI. Transport
- VII. Regionalny rynek pracy
- VIII. Regionalne kadry gospodarki opartej na wiedzy
- IX. Włączenie społeczne
- X. Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna
- XI. Wzmocnienie potencjału edukacyjnego
- XII. Infrastruktura edukacyjna
- XIII. Pomoc techniczna<sup>12</sup>

Polska będzie również korzystać z instrumentów i programów zarządzanych przez Komisję Europejską - ok. 4,1 mln euro z instrumentu Łącząc Europę, mającego na celu wsparcie projektów infrastrukturalnych w obszarze transportu, energetyki i technologii informacyjnych, a także 474,5 mln euro z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) na programy, które zapewnią pomoc dla osób najbardziej potrzebujących. Polska może również liczyć na pomoc w obszarze działań innowacyjnych w dziedzinie zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich (ok. 71 mln euro)<sup>13</sup>.

### **Program Wieloletni „Senior-WIGOR” na lata 2015–2020.**

Rada Ministrów z dnia 17 marca 2015 r. przyjęła program wieloletni „Senior-WIGOR” na lata 2015–2020. Celem strategicznym tego Programu jest wsparcie seniorów poprzez dofinansowanie

---

<sup>11</sup>[www.funduszeuropejskie.gov.pl](http://www.funduszeuropejskie.gov.pl)

<sup>12</sup>[www.katowice.eu](http://www.katowice.eu)

<sup>13</sup>[www.fundusze.uj.edu.pl/](http://www.fundusze.uj.edu.pl/)

działań jednostek samorządu terytorialnego w rozwoju na ich terenie sieci Dziennych Domów „Senior-WIGOR”, Celem Programu jest zapewnienie wsparcia osobom nieaktywnym zawodowo w wieku 60+ poprzez umożliwienie korzystania z oferty na rzecz społecznej aktywizacji, w tym oferty prozdrowotnej, obejmującej także usługi w zakresie aktywności ruchowej lub kinezyterapii, edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i opiekuńczej. W ramach tego Programu przewiduje się również zaktywizowanie i zaangażowanie seniorów w działania samopomocowe a także na rzecz środowiska lokalnego<sup>14</sup>.

**Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii** na lata 2011-2016, którego głównym celem jest ograniczenie używania narkotyków i związanych z tym problemów społecznych i zdrowotnych<sup>15</sup>

**Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji** jest to program rozwoju stanowiący dokument o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, ustanowiony w celu realizacji średniookresowej strategii rozwoju kraju oraz Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego oraz innych strategii rozwoju.

Celem dokumentu jest również przedstawienie projektowanej polityki państwa w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym<sup>16</sup>.

**Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (POWER)** powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia. Program wspiera również innowacje społeczne i współpracę ponadnarodową w wymienionych obszarach.

Na realizację programu dostępna jest kwota ponad 4,4 mld euro z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz 252,4 mln euro ze specjalnej linii budżetowej *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych*.

MPiPS w PO WER wspiera działania w obszarach rynku pracy oraz pomocy i integracji społecznej.

Główne działania MPiPS w obszarze rynku pracy w ramach PO WER:

- indywidualne wsparcie udzielane osobom młodym w wieku 15-29 lat, w tym szczególnie osobom, które nie posiadają zatrudnienia oraz nie uczestniczą w kształceniu lub szkoleniu w ramach europejskiej Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych ;
- nadzorowanie projektów Ochotniczych Hufców Pracy, OHP realizuje już projekty skierowane do osób młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym.

---

<sup>14</sup>senior.gov.pl

<sup>15</sup>isap.sejm.gov.pl

<sup>16</sup>www.mpips.gov.pl

- zwiększenie efektywności instytucjonalnej Instytucji Rynku Pracy i poprawy jakości świadczonych przez nie usług;
- wzmocnienie roli Publicznych Służb Zatrudnienia jako wiodącego pośrednika na rynku pracy;
- podnoszenie kwalifikacji i kompetencji kadry;
- poprawa równego dostępu do zatrudnienia i przeciwdziałanie dyskryminacji na rynku pracy<sup>17</sup>.

**Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego** została opracowana na lata 2006-2020 i jest integralną częścią Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020 określając najważniejsze kwestie:

- edukacja, kultura, mobilność i aktywizacja
- integracja społeczna, bezpieczeństwo i zdrowie
- ochrona i kształtowanie środowiska oraz kwestie horyzontalne
- współpraca między regionalna i międzynarodowa
- współpraca wewnątrzregionalna.

Głównym celem polityki społecznej województwa śląskiego jest poprawa warunków i jakości życia mieszkańców województwa śląskiego. Natomiast celami strategicznymi uwzględniającymi priorytety polityki społecznej oraz cel główny są:

- wzmocnienie polityki prorodzinnej
- wyrównywanie szans wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży
- wspieranie osób starszych w pełnieniu ról społecznych
- wzmocnianie równych szans osób niepełnosprawnych
- wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
- wzmocnianie bezpieczeństwa publicznego<sup>18</sup>.

Określając cele strategiczne gminy Wilkowice widać, że pokrywają się one z celami województwa śląskiego. Konstruując strategię rozwiązywania problemów społecznych gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły jej mieszkańców. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną.

Cele strategiczne i działania Strategii Rozwoju Gminy Wilkowice częściowo pokrywają się z celami strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Wilkowice. Wśród głównych

<sup>17</sup>[www.power.gov.pl](http://www.power.gov.pl)

<sup>18</sup>[rops-katowice.pl](http://rops-katowice.pl)

pokrewieństw możemy wyróżnić następujące cele:

1. Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w rozwój lokalny

1.1 Rozwój współdziałania pomiędzy mieszkańcami gminy Wilkowice, kształtowanie partnerstwa z udziałem samorządu, organizacji pozarządowych i środowisk gospodarczych

2. Dostosowanie infrastruktury i usług zarówno do potrzeb społeczności lokalnej jak i zrównoważonego rozwoju gospodarczego

2.1 Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego

2.2 Wysoka jakość usług komunalnych, edukacyjnych i społecznych (budowa lokali socjalnych)

2.3 Zagospodarowanie przestrzeni przyjaznej dla osób starszych i niepełnosprawnych

3. Stworzenie korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości oraz tworzenia nowych miejsc pracy

3.1 Utworzenie systemu wsparcia do inwestowania, prowadzenia działalności gospodarczej, tworzenia nowych miejsc pracy

4. Systematyczne wzbogacanie i wdrażanie ofert zagospodarowania czasu wolnego

4.1 Poszukiwanie i wdrażanie nowych propozycji zagospodarowania czasu wolnego<sup>19</sup>.

### 1.3 Wartości i definicje

Wartość to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądania, cenne i dobre. Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie.

Polityka społeczna oparta na określonych zasadach, normach i wartościach może być postrzegana jako przewodnik działania państwa i władz samorządowych różnych szczebli w celu:

- kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, a także ogólnych warunków rozwoju;
- harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych oraz tworzenia warunków dla pokoju społecznego między kapitałem a pracą.

Kluczowym zakresem polityki społecznej w wymiarze lokalnym jest pomoc społeczna. Realizowane przez ośrodek pomocy formy wsparcia i usługi są kierowane na zbiorowe zaspokajanie społecznie uznanych potrzeb<sup>20</sup>.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów

---

<sup>19</sup>bip.ugwilkowice.rekord.pl

<sup>20</sup> L. Dziewięcka-Bokun: O sposobach rozumienia polityki społecznej, W: Uwarunkowania współczesnej polityki społecznej. Pod redakcją B. Ponikowskiego i J. Zarzecznego, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego. Wrocław 2002



społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie.

Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

- **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
- **Zasada przezorności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
- **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
- **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
- **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
- **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
- **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
- **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa<sup>21</sup>.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych

---

<sup>21</sup>Leksykon polityki społecznej red. B. Rysz-Kowalczyk, Warszawa 2002 str. 140-141

wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania, nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie zagrożeń społecznych z wyprzedzeniem;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności.

W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia. Jan Danecki w publikacji „Kwestie społeczne – istota, źródła, zarys diagnozy” przyjmuje, iż źródła kwestii społecznych tkwią wewnątrz społeczeństwa, w mechanizmach życia zbiorowego i mogą być – jak każdy problem społeczny – ograniczane i rozwiązywane we wszystkich skalach współżycia: od rodziny poprzez środowiska lokalne i zawodowe po skalę ogólnopolską czy międzynarodową.

Mechanizmów powstawania problemów społecznych i kwestii społecznych upatrywać należy w funkcjonowaniu społeczeństwa. Są nimi przede wszystkim:

- dezorganizacja społeczeństwa;

- gwałtowna zmiana społeczna;
- opóźnienia kulturowe;
- przemiany gospodarze wyprzedzające przemiany w sposobie myślenia i działania (złe funkcjonowanie instytucji politycznych czy administracyjnych; niekompetencja polityków czy urzędników państwowych; dysfunkcjonalność instytucji społecznych; dominacja grup społecznych, eksploatacja, wyzysk; nierówności społeczne, niesprawiedliwość społeczna; złe funkcjonowanie instytucji edukacyjnych; nieprzystosowanie do pełnienia określonych ról społecznych).

Funkcjonujące w środowisku lokalnym kwestie i problemy społeczne prowadzą do wykluczenia społecznego, czyli sytuacji uniemożliwiającej lub znacznie utrudniającej jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Środkiem umożliwiającym przeciwdziałanie tej sytuacji jest integracja społeczna oparta na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności.

Podjęmowane w tym celu działania wspólnotowe służą budowie społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej. W społeczeństwie tym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpoczynać każdy rodzaj oferowanej pomocy.

#### **1.4 Podstawowe etapy budowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz wskazanie instytucji biorących udział w opracowaniu strategii**

Strategie rozwiązywania problemów społecznych to względnie trwałe wzory interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk), występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej, prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

W oparciu o uzyskane od władz lokalnych informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w

najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Proces powstawania strategii zaczął się wczesną jesienią a skończył się w grudniu 2015r. Wyniki uzyskane z ankiety „Zjawiska i problemy społeczne w Gminie Wilkowice” posłużyły do opracowania celów strategicznych oraz analizy SWOT. Narzędzie to kierowane było do władz gminy, sołtysów, przedstawicieli organizacji pozarządowych, parafii, domów pomocy społecznej, przedstawicieli szkół i przedszkoli. W dniu 24 listopada 2015r. odbyły się konsultacje społeczne z udziałem osób zaangażowanych w tworzenie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wilkowice. Na spotkaniu prowadzonym przez Pana Andrzeja Tomeczka przedstawiono wyniki ankiet, nakreślono występujące problemy społeczne, zaprezentowano dane statystyczne Gminy Wilkowice w kontekście występowania ewentualnych problemów i zjawisk społecznych, przedstawiono analizę SWOT.

Przedłożony materiał został opracowany w miejscowym Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu. W załączniku nr 1 znajduje się wykaz instytucji biorących udział w opracowaniu strategii, a w załączniku nr 2 lista osób obecnych na spotkaniu.

## 2. Charakterystyka gminy

### 2.1 Podstawowe informacje o Gminie

Wilkowice są gminą o charakterze wiejskim, położoną w południowej części województwa śląskiego, w granicach administracyjnych powiatu bielskiego. Malowniczo usytuowana na pograniczu Beskidu Śląskiego i Małego oraz Kotliny Żywieckiej, zajmuje powierzchnię 33,9 km<sup>2</sup>, z czego połowę stanowią tereny leśne<sup>22</sup>.

W granicach terytorialnych gminy znajdują się trzy sołectwa: Wilkowice, Bystra i Mieszna. Na rysunku nr 1 przedstawiono herby poszczególnych sołectw.

Rysunek nr 1. Herby poszczególnych sołectw



Źródło: [www.wilkowice.pl](http://www.wilkowice.pl)

Sołectwo Wilkowice stanowi największą część Gminy. Powierzchnia Wilkowic wynosi 1750 ha<sup>23</sup>. Liczba mieszkańców w Wilkowicach na dzień 6 listopada 2015r. w tym sołectwie wynosi **6649** mieszkańców.

Bystra, to druga co do wielkości miejscowość zajmuje powierzchnie 1379 ha<sup>24</sup>. Liczba mieszkańców w Bystrej liczy **4048** mieszkańców (stan na dzień 6 listopada 2015r.)

Mieszna najmniejsze sołectwo zajmuje 261 ha<sup>25</sup>. Liczba mieszkańców w Miesznej liczy **2121** mieszkańców (stan na dzień 6 listopada 2015r) Na rysunku nr 2 przedstawiono kontur Gminy Wilkowice z zaznaczonymi sołectwami.

<sup>22</sup> Monografia Gminy Wilkowice pod red. Przemysława Stanko Wyd. Prasa Beskidzka Wilkowice 2014

<sup>23</sup> <http://bip.ugwilkowice.rekord.pl/>

<sup>24</sup> Ibidem

<sup>25</sup> Ibidem

Rysunek nr 2 Kontur Gminy Wilkowice



Źródło: [www.zspmeszna.pl](http://www.zspmeszna.pl)

Gmina Wilkowice jest gminą atrakcyjną pod względem turystycznym i rekreacyjno-wypoczynkowym. Na terenie Gminy istnieją 3 schroniska z miejscami noclegowymi – na Magurce, na Rogaczu i na Klimczoku. Ponadto istnieją kwatery prywatne oraz domy i ośrodki czasowe dysponujące miejscami noclegowymi. Gmina Wilkowice w swych zasobach posiada wyciągi narciarskie, skocznie, boiska.

Do atrakcji turystycznych należy również zaliczyć muzeum jednego z wybitnych polskich malarzy Juliana Fałata.

Zdrowotną opiekę mieszkańcom gminy zapewniają 2 przychodnie zdrowia podstawowej opieki medycznej, dwa szpitale. W Bystrej znajduje się szpital specjalistyczny Centrum Pulmonologii i Torakochirurgii, w Wilkowicach Szpital Kolejowy. Na terenie Gminy znajdują się 3 apteki.

W gminie znajdują się 2 przedszkola publiczne, 2 szkoły podstawowe, jeden zespół szkolno-przedszkolny oraz 2 gimnazja. Gmina nie posiada żadnej placówki edukacyjnej z programem wykraczającym poza gimnazjum. Oprócz szkolnych bibliotek na terenie Gminy znajdują się jeszcze 3 placówki biblioteczne w każdym sołectwie.

Gmina posiada 1800, 00 ha parku krajobrazowego oraz 5 pomników przyrody.

## 2.2 Sytuacja społeczno-demograficzna

Sytuacja społeczno-demograficzna w Gminie Wilkowice jest wyznacznikiem kierunków działań zmierzających do poprawy sytuacji mieszkańców.

Według danych statystycznych na koniec roku 2012r. liczba ludności w Gminie Wilkowice wynosiła 13092 osób z czego 51,70 % stanowiły kobiety.

Natomiast w 2013 r. liczba osób w Gminie wynosiła 13145 z czego 51,70 % stanowiły kobiety. W 2014r. liczba mieszkańców wynosiła 13290, kobiety stanowiły 51,59 %. Poszczególne dane statystyczne zaprezentowane są poniżej w tabelce nr 1.

Z przedstawionych danych wynika, że istnieje tendencja wzrostowa liczby ludności w Gminie Wilkowice. Można przypuszczać, że w kolejnych latach będzie systematycznie wzrastać liczba ludności. Utrzymuje się również tendencja do przewagi liczby kobiet. Zauważa się, tendencję spadkową liczby urodzeń, przy czym należy zwrócić uwagę że, w tym przedziale wiekowym w poszczególnych latach więcej jest chłopców niż dziewczynek.

W 2012r. liczba osób w przedziale wiekowym 0-2 lat wynosiła 347, w 2013r. to 313 osób, natomiast w 2014r. liczba osób w tym przedziale wiekowym wynosiła już 309 osób. Szczegółowe dane w przedziałach wiekowych na przełomie lat 2012-2014 przedstawia tabela nr 2.

Tabela nr 1 Stan ludności Gminy Wilkowice w poszczególnych latach

<b>ROK</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>	<b>2014</b>
<b>OGÓŁEM w tym:</b>	<b>13092</b>	<b>13145</b>	<b>13290</b>
<i>KOBIETY</i>	6768	6796	6856
<i>MĘŻCZYŹNI</i>	6324	6349	6434
<b>WIEK PRZEDPRODUKCYJNY (14 lat i mniej) w tym:</b>	<b>1907</b>	<b>1865</b>	<b>1878</b>
<i>KOBIETY</i>	894	882	887
<i>MĘŻCZYŹNI</i>	1013	983	991
<b>WIEK PRODUKCYJNY w tym:</b>	<b>8739</b>	<b>8739</b>	<b>8778</b>
<i>KOBIETY (15-59 kobiety)</i>	4170	4147	4151
<i>MĘŻCZYŹNI (15-64 mężczyźni)</i>	4569	4592	4627
<b>WIEK POPRODUKCYJNY w tym:</b>	<b>2446</b>	<b>2541</b>	<b>2634</b>
<i>KOBIETY (60 i więcej kobiety)</i>	1704	1767	1818
<i>MĘŻCZYŹNI (65 i więcej mężczyźni)</i>	742	774	816
<b>LUDNOŚĆ na 1 km<sup>2</sup></b>	<b>381</b>	<b>382</b>	<b>386</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Regionalnych [www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl)

Obserwujemy znaczny przeskok w liczbie osób w przedziałach wiekowych 20-24 lat i 25-34lat. Osób w wieku 20-24 lat w 2012r. było 896, natomiast w przedziale wiekowym 25-34 lat było już 1966. Można zauważyć że jest to tendencja wzrostowa gdyż taka dysproporcja utrzymuje się w kolejnych latach. Statystycznie wyraźnie zaznacza się również inny przedział wiekowy – osoby mające 65 lat i więcej.

Widzimy tu znaczny przyrost osób i tendencje wzrostową w tym przedziale wiekowym z ogromną przewagą kobiet (odwrotna sytuacja widnieje w przedziale 0-2 lat gdzie więcej było chłopców).

W 2012r. osób w wieku 65 lat i więcej było 1991 osób z czego aż 62,73% osób stanowiły kobiety. Podobną przewagę kobiet widzimy w pozostałych latach przy systematycznym wzroście liczby osób w tym wieku. W 2013 r. osób w przedziale wiekowym 65 lat i więcej było 2067 a w 2014r. było 2141. Procentowy wzrost liczby osób w tym przedziale wiekowym w stosunku do ogólnej liczby ludności w Gminie Wilkowice w latach 2012-2014 przedstawia się następująco 15,21%, 15,72%, 16,11%.

Tabela nr 2 Ludność w Gminie Wilkowice podział według płci i wieku

<b>WIEK</b>	<b>ROK 2012</b>	<b>PŁEĆ</b>	<b>ROK 2013</b>	<b>PŁEĆ</b>	<b>ROK 2014</b>	<b>PŁEĆ</b>
<b>0-2</b>	<b>347</b>	<b>K 149</b>	<b>313</b>	<b>K 133</b>	<b>309</b>	<b>K 132</b>
		<b>M 198</b>		<b>M 180</b>		<b>M 177</b>
<b>3-6</b>	<b>536</b>	<b>K 266</b>	<b>550</b>	<b>K 277</b>	<b>536</b>	<b>K 251</b>
		<b>M 270</b>		<b>M 273</b>		<b>M 285</b>
<b>7-12</b>	<b>763</b>	<b>K 362</b>	<b>749</b>	<b>K 351</b>	<b>797</b>	<b>K 391</b>
		<b>M 401</b>		<b>M 398</b>		<b>M 406</b>
<b>13-15</b>	<b>397</b>	<b>K 190</b>	<b>383</b>	<b>K 175</b>	<b>362</b>	<b>K 174</b>
		<b>M 207</b>		<b>M 208</b>		<b>M 188</b>
<b>16-19</b>	<b>584</b>	<b>K 275</b>	<b>562</b>	<b>K 274</b>	<b>568</b>	<b>K 264</b>
		<b>M 309</b>		<b>M 288</b>		<b>M 304</b>
<b>20-24</b>	<b>896</b>	<b>K 432</b>	<b>873</b>	<b>K 425</b>	<b>850</b>	<b>K 424</b>
		<b>M 464</b>		<b>M 448</b>		<b>M 426</b>
<b>25-34</b>	<b>1966</b>	<b>K 1001</b>	<b>1979</b>	<b>K 998</b>	<b>1985</b>	<b>K 1003</b>
		<b>M 965</b>		<b>M 981</b>		<b>M 982</b>
<b>35-44</b>	<b>1922</b>	<b>K 941</b>	<b>1956</b>	<b>K 956</b>	<b>1991</b>	<b>K 960</b>
		<b>M 981</b>		<b>M 1000</b>		<b>M 1031</b>
<b>45-54</b>	<b>1886</b>	<b>K 958</b>	<b>1859</b>	<b>K 956</b>	<b>1837</b>	<b>K 938</b>
		<b>M 928</b>		<b>M 903</b>		<b>M 899</b>
<b>55-64</b>	<b>1804</b>	<b>K 945</b>	<b>1854</b>	<b>K 958</b>	<b>1914</b>	<b>K 994</b>
		<b>M 859</b>		<b>M 896</b>		<b>M 920</b>
<b>65 i więcej</b>	<b>1991</b>	<b>K 1249</b>	<b>2067</b>	<b>K 1293</b>	<b>2141</b>	<b>K 1325</b>
		<b>M 742</b>		<b>M 774</b>		<b>M 816</b>

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Regionalnych [www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl)



Z przedstawionych powyżej danych wynika, że Gmina Wilkowice jest Gminą starzejącą się demograficznie. Starzenie się ludności oznacza zwiększenie się odsetka osób starszych przy jednoczesnym zmniejszeniu się udziału dzieci w ogólnej liczbie ludności. Tendencja wzrostowa liczby osób po 65 roku życia oraz spadek liczby dzieci w wieku 0-2 lat występuje także w województwie śląskim oraz w całej Polsce.

W 2014 r. ludność Polski liczyła ok. 38479 mln osób, tj. o 17 tys. mniej niż przed rokiem<sup>26</sup>. W 2014r. zarejestrowano 376 tys. urodzeń żywych. Przy notowanym przez cztery lata spadku liczby urodzeń nastąpił wzrost tj. urodziło się więcej o około 6 tys. dzieci niż w 2013r. Jednak nadal liczba urodzeń jest prawie o połowę niższa w stosunku do wielkości rejestrowanych podczas ostatniego wyżu demograficznego<sup>27</sup>.

W województwie śląskim w końcu grudnia 2014r. ludność liczyła 4,586 mln W latach 2010-2014 w województwie śląskim odnotowano obniżenie się liczby urodzeń. W 2014r. zarejestrowano 42,7 tys. urodzeń żywych tj. mniej o 0,3 % niż w 2013r<sup>28</sup>.

### **2.3 Wyzwania gospodarcze**

Gmina Wilkowice jest gminą, która ma przed sobą duże wyzwania gospodarcze. Analizując cele strategiczne zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Wilkowice można zauważyć, że działania zmierzające do poprawy rozwoju Gminy idą w kierunku rozwoju turystyki i sportu. Do celów operacyjnych w tym zakresie należy modernizacja infrastruktury turystycznej i sportowej jak również budowa nowej tzn. budowa wyciągów krzesełkowych na Magurkę, wyciągów narciarskich, tras narciarstwa biegowego i wędrownego, toru ślizgowego letniego, kortów tenisowych, ścieżek rowerowych i tras turystyki konnej oraz urządzenie bulwarów spacerowych wzdłuż rzeki Białej i szlaków turystycznych.

Innym zagadnieniem związanym z rozwojem Gminy jest kwestia doskonalenia infrastruktury technicznej, komunikacyjnej, komunalnej, telekomunikacyjnej oraz powstawanie nowych mieszkań i budynków użyteczności publicznej.

Ważną kwestią są działania zmierzające w kierunku ochrony środowiska. Do tych działań można zaliczyć między innymi kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców, modernizacja systemów ogrzewania domów, ochrona strefy ujęcia wody mineralnej Bystrzanka, zagospodarowanie nieużytków i terenów wzdłuż drogi ekspresowej a także poprawa gospodarowania zasobami leśnymi i ogólna dbałość o czystość terenów leśnych.

Kluczowe działania zmierzają także w kierunku rozwoju oświaty, edukacji i kultury.

---

<sup>26</sup> [www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl)

<sup>27</sup> [www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl)

<sup>28</sup> [www.katowice.stat.gov.pl](http://www.katowice.stat.gov.pl)

W tym zakresie ważną kwestią jest doposażenie szkół w pomoce dydaktyczne i rozwój pracowni specjalistycznych oraz rozwinięcie edukacji pozaszkolnej tworząc programy edukacyjne nie tylko dla dzieci i młodzieży ale również dla dorosłych. Ważnym aspektem zawartym w tym celu strategicznym jest utworzenie nowoczesnego gimnazjum i ośrodka edukacji dla dorosłych.

Niewątpliwie ważnym aspektem związanym z działalnością Gminy Wilkowice jest poprawa bezpieczeństwa publicznego. Najważniejszymi działaniami w tym zakresie są działania zmierzające w kierunku usprawnienia ruchu pieszych, zmiana lokalnych układów komunikacyjnych. Systematyczna edukacja dzieci z zakresu zachowania się na drogach. Nie bez znaczenia jest również kwestia związana z bezpieczeństwem publicznym. Tutaj istotnym jest wzmożenie działalności prewencyjnej policji.

Wszystkie te zaplanowane działania zmierzają w kierunku odzyskania miana miejscowości uzdrowiskowej. Uwzględniając walory takie jak położenie geograficzne, ukształtowanie i rzeźbę terenu oraz stosunkowo bujną roślinność Gmina może zyskać nowych turystów. Wszystkie cele strategiczne oparte są na celach operacyjnych a te z kolei na celach szczegółowych, które poparte są konkretnymi działaniami.

Jak widać Gmina Wilkowice nie tylko stara się przyciągnąć swoją ofertą nowych mieszkańców ale dąży do tego, aby obecni mieszkańcy byli zadowoleni z osiedlenia się w tak atrakcyjnej Gminie.

#### **2.4 Wizja rozwoju Gminy – analiza SWOT**

Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę taką można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określenia celów strategicznych.

Analiza SWOT została przygotowana w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- siły – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną
- słabości – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną
- szanse – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów
- zagrożenia – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

### 2.4.1. Kultura, edukacja i sport

<b>Mocne strony</b>	<b>Słabe strony</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• duża baza rekreacyjna (tereny zielone, park) dobre zagospodarowanie terenów</li> <li>• dobrze rozwinięta baza sportowa (trasy narciarskie, kompleks skoczni narciarskich, ścianka wspinaczkowa, pełnowymiarowa hala sportowa, pełnowymiarowe boisko trawiaste, boisko o nawierzchni syntetycznej, kompleks boisk sportowych „Orlik”.)</li> <li>• nowoczesne hale sportowe i boiska przy placówkach oświatowych</li> <li>• dobrze zorganizowana sieć przedszkoli, szkół, placówek kultury</li> <li>• udział placówek oświatowych w projektach unijnych od 2009r.</li> <li>• modernizacja placówek oświatowych, kulturalnych i sportowych</li> <li>• świetlice ukierunkowane na zagospodarowanie czasu wolnego dla dzieci z rodzin z problemami społecznymi</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• trudny dostęp do szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej</li> <li>• brak współpracy rodziców w kwestii udziału w zajęciach ich dzieci</li> <li>• słabe rozpowszechnienie informacji dotyczących imprez kulturalno-sportowych</li> <li>• słaba promocja lokalnych artystów i sportowców</li> </ul>
<b>Szanse</b>	<b>Zagrożenia</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• rozpowszechnienie imprez sportowo-kulturalnych</li> <li>• zaangażowanie szkół w większą ilość programów profilaktycznych i prozdrowotnych</li> <li>• propagowanie wśród uczniów i dzieci alternatywnych form spędzania czasu wolnego oraz zachęcanie do udziału w zajęciach organizowanych poza szkołą</li> <li>• podjęcie działań w kierunku utworzenia świetlic terapeutycznych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ograniczone środki finansowe</li> <li>• występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: bezrobocie, przemoc, uzależnienia, rozpad więzi rodzinnych- emigracja</li> <li>• brak współpracy między szkołą a rodziną</li> </ul>

## 2.4.2. Osoby starsze i niepełnosprawne

<b>Mocne strony</b>	<b>Słabe strony</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• istnienie Uniwersytetu Trzeciego Wieku</li> <li>• profesjonalna kadra osób działająca na rzecz z osobami starszymi i niepełnosprawnymi</li> <li>• organizacje skupiające osoby w wieku emerytalnym działające na płaszczyźnie kulturalnej</li> <li>• dostateczny dostęp do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• brak ośrodków wsparcia dziennego dla osób starszych i niepełnosprawnych</li> <li>• brak odpowiedniego rozpoznania potrzeb</li> <li>• utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów i rehabilitantów</li> <li>• ograniczone środki finansowe na usługi opiekuńcze</li> <li>• bariery architektoniczne w miejscach użyteczności publicznej</li> </ul>
<b>Szanse</b>	<b>Zagrożenia</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych</li> <li>• uwrażliwienie dzieci i młodzieży na problemy osób starszych i niepełnosprawnych</li> <li>• propagowanie idei wolontariatu</li> <li>• działania mobilizujące na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych</li> <li>• rozwój polityki senioralnej na poziomie kraju</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• niedostosowanie infrastruktury dla osób starszych i niepełnosprawnych</li> <li>• wzrost liczby osób samotnych</li> <li>• brak upowszechniania problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw</li> <li>• brak spójności przepisów</li> <li>• częste zmiany aktów prawnych</li> </ul>

### 2.4.3. Rynek pracy i bezrobocie

<b>Mocne strony</b>	<b>Słabe strony</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• pozyskiwanie funduszy z Unii Europejskiej na aktywizację zawodową</li> <li>• zwiększenie liczby osób samozatrudniających się</li> <li>• rozwój strefy przemysłowej na terenie Wilkowic</li> <li>• organizacja prac społecznie – użytecznych</li> <li>• działania służb społecznych zmierzające w kierunku aktywizowania i przywrócenia osób długotrwale bezrobotnych na rynek pracy</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ograniczony dostęp do doradcy zawodowego</li> <li>• brak motywacji do podnoszenia kwalifikacji osób długotrwale bezrobotnych</li> <li>• brak punktów informacyjnych o ofertach z lokalnego rynku pracy</li> </ul>
<b>Szanse</b>	<b>Zagrożenia</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• wspieranie lokalnych przedsiębiorstw zatrudniających mieszkańców</li> <li>• działania zmierzające do zorganizowania lokalnego biura pracy</li> <li>• promocja Gminy jako miejsca atrakcyjnego dla przedsiębiorców</li> <li>• wsparcie sektora ekonomii społecznej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• istnienie „szarej strefy” zatrudnienia</li> <li>• zatrudnianie w ramach tzw. Umów śmieciowych</li> <li>• ograniczone środki finansowe na tworzenie nowych miejsc pracy</li> <li>• brak osób przygotowanych zawodowo do pracy w sektorze usługowym</li> <li>• emigracja osób młodych, wykształconych</li> </ul>

#### 2.4.4. Pomoc społeczna, rodzina

<b>Mocne strony</b>	<b>Słabe strony</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• jasno wyznaczone kierunki działań</li> <li>• koordynacja działań na rzecz rodziny</li> <li>• tworzenie wsparcia dla rodzin zagrożonych utratą dzieci</li> <li>• wyspecjalizowana kadra pomocy społecznej</li> <li>• efektywność działań służb społecznych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• słabo rozpowszechnione informacje dotyczące zadań służb społecznych</li> <li>• niewystarczająca współpraca z organizacjami pozarządowymi</li> <li>• brak jadłodajni</li> <li>• brak grup samopomocowych</li> <li>• ograniczony dostęp do pomocy psychologicznej i prawnej</li> </ul>
<b>Szanse</b>	<b>Zagrożenia</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• dostęp do środków zewnętrznych</li> <li>• zmiany w przepisach prawnych</li> <li>• rozszerzenie współpracy z organizacjami pozarządowymi</li> <li>• podnoszenie kwalifikacji pracowników zaangażowanych w problematykę pomocy społecznej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• niewystarczająca ilość kadry w stosunku do potrzeb</li> <li>• brak placówek wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</li> <li>• słaba infrastruktura ośrodków wsparcia dla osób w kryzysie</li> <li>• nadmierna biurokracja w zakresie uzyskiwania wsparcia</li> <li>• niespójność przepisów prawa i dowolność ich interpretacji</li> </ul>

#### 2.4.5. Zdrowie, profilaktyka uzależnień

<b>Mocne strony</b>	<b>Słabe strony</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• dostępność do placówek służby zdrowia (szpitale, przychodnie)</li> <li>• tereny zielone Gminy i duże zaplecze turystyczne sprzyjają alternatywnym formą wypoczynku (trasy narciarskie, szlaki górskie)</li> <li>• realizacja programów profilaktycznych w placówkach oświatowych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• poprawa jakości świadczonych usług przez placówki ochrony zdrowia</li> <li>• ograniczony dostęp do poradni specjalistycznych i do specjalistów z zakresu leczenia uzależnień</li> </ul>
<b>Szanse</b>	<b>Zagrożenia</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• rozszerzenie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży dotyczących uzależnień behawioralnych</li> <li>• działania zmierzające do propagowania zdrowego stylu życia</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• wzrost liczby osób uzależnionych w tym dzieci i młodzieży</li> <li>• ograniczone środki finansowe na służbę zdrowia</li> <li>• wzrost liczby zachorowań na choroby cywilizacyjne</li> </ul>

## 2.4.6. Bezpieczeństwo publiczne, przestępczość i przemoc w rodzinie

<b>Mocne strony</b>	<b>Słabe strony</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• współpraca jednostek zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie</li> <li>• zidentyfikowanie miejsc niebezpiecznych na terenie Gminy</li> <li>• działania Straży Gminnej oraz jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych</li> <li>• spadek liczby przestępstw</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• brak infrastruktury dla ofiar przemocy</li> <li>• niedostateczna ilość kadry służb zapewniających bezpieczeństwo</li> <li>• ograniczony nadzór nad osobami sprzedającymi alkohol</li> </ul>
<b>Szanse</b>	<b>Zagrożenia</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• budowa zintegrowanego systemu monitoringu</li> <li>• zwiększenie liczby dzielnicowych</li> <li>• zwiększenie środków finansowych na wyposażenie służb mundurowych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• rozbudowana procedura dotycząca przemocy w rodzinie</li> <li>• brak komisariatu policji na terenie Gminy</li> </ul>



### 3. Diagnoza problemów społecznych Gminy Wilkowice

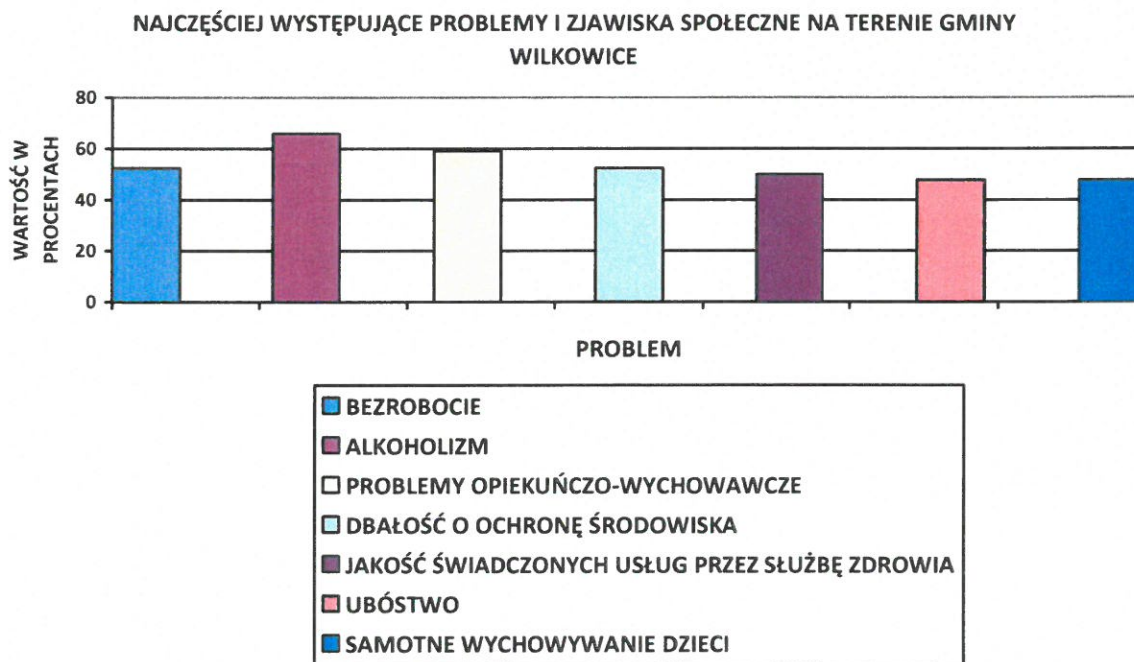
#### 3.1 Źródła podstawowych problemów

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne Gminy Wilkowice, był kwestionariusz ankiety rozesłany do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do radnych, osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: ośrodki zdrowia, kościoły, szkoły, organizacje pozarządowe, pracowników socjalnych OPS.

Problemy i zjawiska społeczne występujące w dużym stopniu na terenie Gminy nie zostały jednoznacznie wysunięte na pierwszy plan. Ankietowani nie wskazali aby którykolwiek problem występował na terenie Gminy Wilkowice z dużym nasileniem.

Do najczęściej pojawiających się problemów i zjawisk społecznych pojawiających się na terenie Gminy Wilkowice o średnim natężeniu według respondentów wyróżniamy bezrobocie (52,28%), alkoholizm (65,91%), problemy opiekuńczo-wychowawcze (59,09%), dbałość o ochronę środowiska (52,28%), niedostatecznie oceniana jest jakość świadczonych usług przez placówki służby zdrowia (50%), dość wysoko zaznaczony jest problem ubóstwa (47,73%) w Gminie oraz samotne wychowywanie dzieci (47,73%). Szczegółowe dane zawierające problemy i zjawiska społeczne na terenie Gminy Wilkowice przedstawia poniższy wykres nr 1.

Wykres nr 1 Problemy i zjawiska społeczne na terenie Gminy Wilkowice



Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych ankiet

Wśród problemów i zjawisk społecznych występujących w Gminie w niewielkim stopniu według respondentów wyróżniamy bezdomność, niepełnosprawność, zaburzenia i choroby psychiczne, narkomania, przestępczość nieletnich, stosowanie używek w miejscach publicznych, napady i rozboje, demoralizacja młodzieży, zakłócanie porządku publicznego.

Z pośród innych problemów i zjawisk społecznych występujących na terenie Gminy Wilkowice respondenci wymieniali wyuczoną bezradność, uzależnienie od pomocy społecznej, niski poziom nauczania w szkołach, brak motywacji do zmian, liberalizacje środowiska, zamknięcie się na problemy drugiego człowieka, mało zadawalającą integrację społeczną, brak bezinteresownej życzliwości dla innych, brak instytucjonalnych form wsparcia, oraz żebractwo w sieciach handlowych.

Z nadesłanych odpowiedzi wyłonił się obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność. Poniżej zostaną wnikliwie opracowane poszczególne obszary dotyczące poszczególnych problemów i zjawisk społecznych występujących w Gminie Wilkowice.

### 3.2 Kultura, edukacja i sport

Na terenie Gminy Wilkowice funkcjonują placówki oświatowe publiczne: 2 gimnazja, 2 szkoły podstawowe, 1 zespół szkolno-przedszkolny, 2 przedszkola oraz 3 przedszkola niepubliczne. Tabela nr obrazuje ilość dzieci uczęszczających w latach 2012-2014 do szkół podstawowych i gimnazjów.

Tabela nr 3 Ilość dzieci uczęszczających do placówek oświatowych

Nazwa placówki	Ilość uczniów		
	Stan na 01.09.2012r.	Stan na 01.09.2013r.	Stan na 01.09.2014r.
Gimnazjum w Bystrej	229	217	201
Gimnazjum w Wilkowicach	143	153	147
Szkoła Podstawowa w Bystrej	204	204	205
Szkoła Podstawowa w Wilkowicach	318	302	340
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Mesznej	165	178	197
RAZEM	1059	1054	1090

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ZOSiP

Zaobserwować można wzrost uczniów przyjętych do szkół podstawowych w 2014r., wiąże się to za pewne z faktem, że do pierwszej klasy poszły dzieci 6-cio letnie.

W szkołach funkcjonują świetlice, które zapewniają opiekę przed zajęciami szkolnymi i po zajęciach ale także oferują:

- zajęcia dodatkowe,
- zajęcia ogólnorozwojowe,
- zajęcia rozwijające zainteresowania,
- zajęcia wyrównawcze,
- zajęcia zabawowe,
- zajęcia korekcyjno-kompensacyjne,
- elementy terapii pedagogicznej.

Ponadto w placówkach oświatowych oferuje się uczniom zajęcia dodatkowe:

- koła przedmiotowe,
- zajęcia sportowe,
- zajęcia artystyczne,(taneczne, muzyczne, plastyczne, teatralne)
- szkołka języka angielskiego,
- zajęcia wyrównawcze,
- zajęcia logopedyczne,
- gimnastyka korekcyjna.

Tabela nr 4 Ilość dzieci uczęszczających do przedszkoli publicznych i niepublicznych stan na 01.09.2015r.

Lp.	Nazwa przedszkola	Ilość dzieci
1	Publiczne Przedszkole w Bystrej	99
2	Publiczne Przedszkole w Mesznej	74
3	Publiczne Przedszkole w Wilkowicach	145
4	Niepubliczne „Mali Odkrywcy” w Mesznej	20
5	Niepubliczne „Dom Radosnych Biedronek” w Bystrej	32
6	Niepubliczne Zgromadzenia Córek Bożej Miłości w Wilkowicach	23
	<b>Razem:</b>	<b>393</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ZOSiP

Tabela nr 5 Liczba dzieci przyjętych do przedszkoli Publicznych we wrześniu 2015r. wg wieku

Lp.	Nazwa przedszkola	Wiek dziecka w latach					Razem
		2,5	3	4	5	6	
1	Przedszkole Bystra	4	21	33	38	3	99
2	Przedszkole Mieszna	0	17	18	32	7	74
3	Przedszkole Wilkowice	1	38	47	53	6	145
Razem		5	76	98	123	16	318

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ZOSiP

Gmina Wilkowice posiada duże zaplecze pozwalające na rozwój sportowy i kulturalny. Działa Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji, który w swoich zasobach posiada halę sportową wraz z zapleczem w Wilkowicach, boisko sportowe wielofunkcyjne w Bystrej, boisko sportowe trawiaste wraz z zapleczem w Wilkowicach oraz boisko sportowe „ORLIK 2012” w Wilkowicach. Ponadto prężnie działają kluby sportowe: Ludowy Klub Sportowy „Klimczok-Bystra”, Klub Sportowy w Bystrej oraz Gminny Ludowy Klub Sportowy w Wilkowicach. Organizowanych jest wiele imprez sportowych: turniej Wilczków i Żaków, halowy turniej młodzików, powiatowe zawody w piłce ręcznej, zawody ligowe siatkówki kobiet i mężczyzn, biegi przełajowe w ramach akcji „Polska Biega”, rajd crossowy, jesienne biegi na Magurce, turniej piłki nożnej, turniej.

Tabela nr 6 Średnia liczba osób korzystających z obiektów sportowych.

Lp.	Średnia liczba osób korzystających z	2012	2013	2014
1	Hali sportowej w Wilkowicach	4 671	5 286	4 964
2	Boiska wielofunkcyjnego w Bystrej	brak danych	brak danych	750
3	Boiska sportowego trawiastego w Wilkowicach	brak danych	brak danych	480
4	Boiska sportowego „Orlik 2012”	brak danych	brak danych	2 460

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z ZOSiP

W 2015 roku w Bystrej został otwarty Gminny Ośrodek Kultury „PROMYK”. Zapewnia on bogatą ofertę kulturalną i rozrywkową. Posiada on przestronną salę z tarasem i salę widowiskową na około 140 miejsc. Obiekt ten pozbawiony jest barier architektonicznych, dlatego osoby z niepełnosprawnością mogą również korzystać z propozycji oferowanych przez GOK.

### 3.3 Osoby starsze i osoby z niepełnosprawnością

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definicja osoby niepełnosprawnej brzmi: „Niepełnosprawnymi są to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej”.

W 2012r. liczba osób niepełnosprawnych w Gminie Wilkowice korzystających z pomocy społecznej wynosiła 29,8% , w 2013r. osób z niepełnosprawnością było 28,4%, natomiast w 2014r. osób niepełnosprawnych było 23,5%. Dane liczbowe dotyczące osób niepełnosprawnych przedstawia tabela nr 7.

Tabela nr 7 Osoby niepełnosprawne w Gminie Wilkowice

<b>NIEPEŁNOSPRAWNI</b>	<b>2012 ROK</b>		<b>2013 ROK</b>		<b>2014 ROK</b>	
<b>OGÓLEM</b>	106		102		106	
<b>W tym: KOBIECY</b>	52	49,06%	42	41,18%	39	36,79%
<b>MĘŻCZYŹNI</b>	54	50,94%	60	58,82%	67	63,21%
<b>STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI</b>						
<b>ZNACZNY</b>	19	17,92%	16	15,69%	15	14,15%
<b>UMIARKOWANY</b>	58	54,72%	52	50,98%	56	52,83%
<b>LEKKI</b>	20	18,87 %	26	25,49%	26	24,53%
<b>DZIECI DO 16 ROKU ŻYCIA</b>	9	8,49%	8	7,84	9	8,49%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Bielsku-Białej.

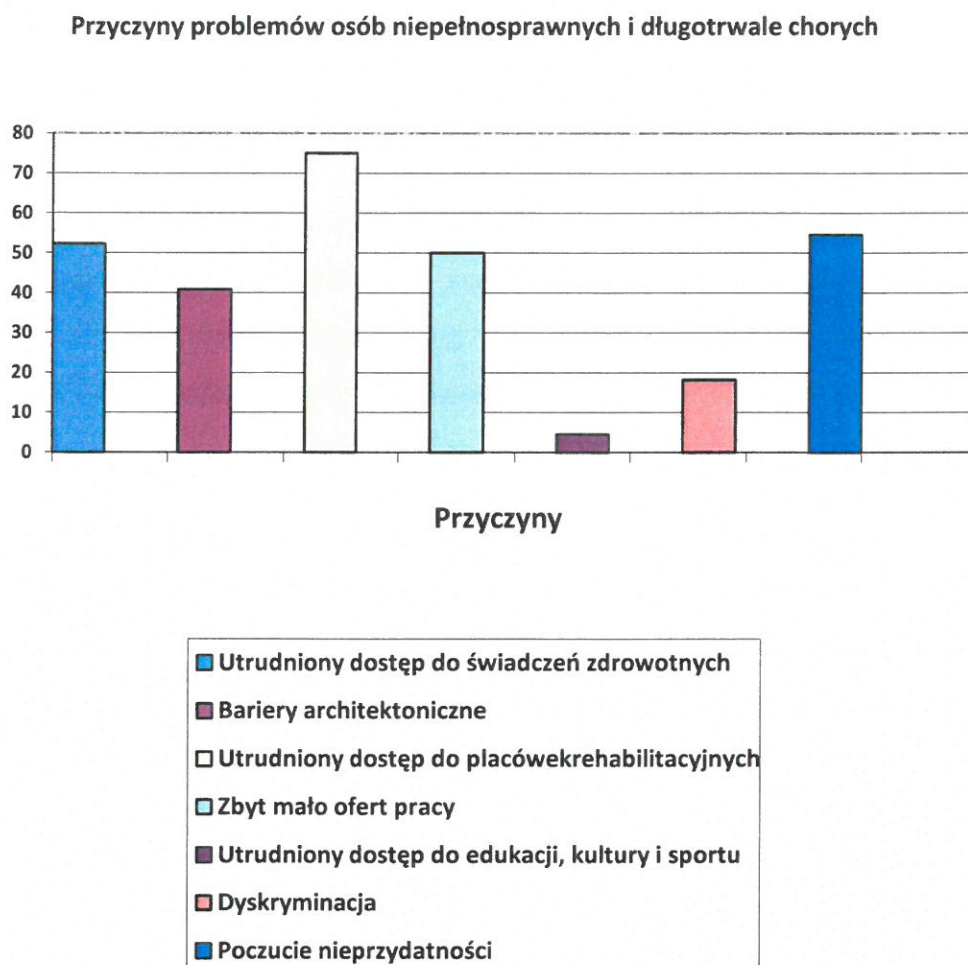
Wśród osób niepełnosprawnych w Gminie Wilkowice większość stanowili mężczyźni. Na przełomie lat 2012r.-2014r. wyraźnie zaznacza się wzrost niepełnosprawnych mężczyzn. W 2012r. mężczyzn posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności było 50,94%, w 2013r. nastąpił wzrost liczby mężczyzn niepełnosprawnych o 7,88 %, a w 2014r. niepełnosprawni mężczyźni stanowili 63,21%.

Osób niepełnosprawnych z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności w 2012r. było 17,92%, w 2013r. było 15,69% natomiast w 2014r. osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności było 14,15% wszystkich osób posiadających orzeczenie. Na podstawie tych danych na przełomie lat 2012-2014 zaznacza się spadek liczby osób posiadających znaczny stopień niepełnosprawności.

Wśród wszystkich osób posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności największą część stanowią osoby posiadające umiarkowany stopień niepełnosprawności. Na przełomie lat 2012-2014 procent osób posiadających orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oscyluje w granicach 50%. Najmniejszy procent osób posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności stanowią dzieci do 16 roku. Jest to niewielki odsetek nie przekraczający 9 %.

Na podstawie przeprowadzonej ankiety respondenci wśród głównych przyczyn problemów osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych wymieniali: utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (75%), poczucie nieprzydatności (54,55%) oraz utrudniony dostęp do świadczeń zdrowotnych (52,28%). Najmniej respondenci wskazywali na przyczyny związane z utrudnionym dostępem do edukacji, kultury i sportu (4,55%) oraz dyskryminację (18,19%). Spośród nie wymienionych w kafeterii przyczyn problemów osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych osoby poddane badaniu wskazywały również ograniczone dochody, zbyt długi okres oczekiwania na turnusy rehabilitacyjne oraz izolację społeczną. Szczegółowe wyniki ankiety dotyczące przyczyn problemów osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych przedstawia wykres nr 2.

Wykres nr 2 Przyczyny problemów osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych



Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

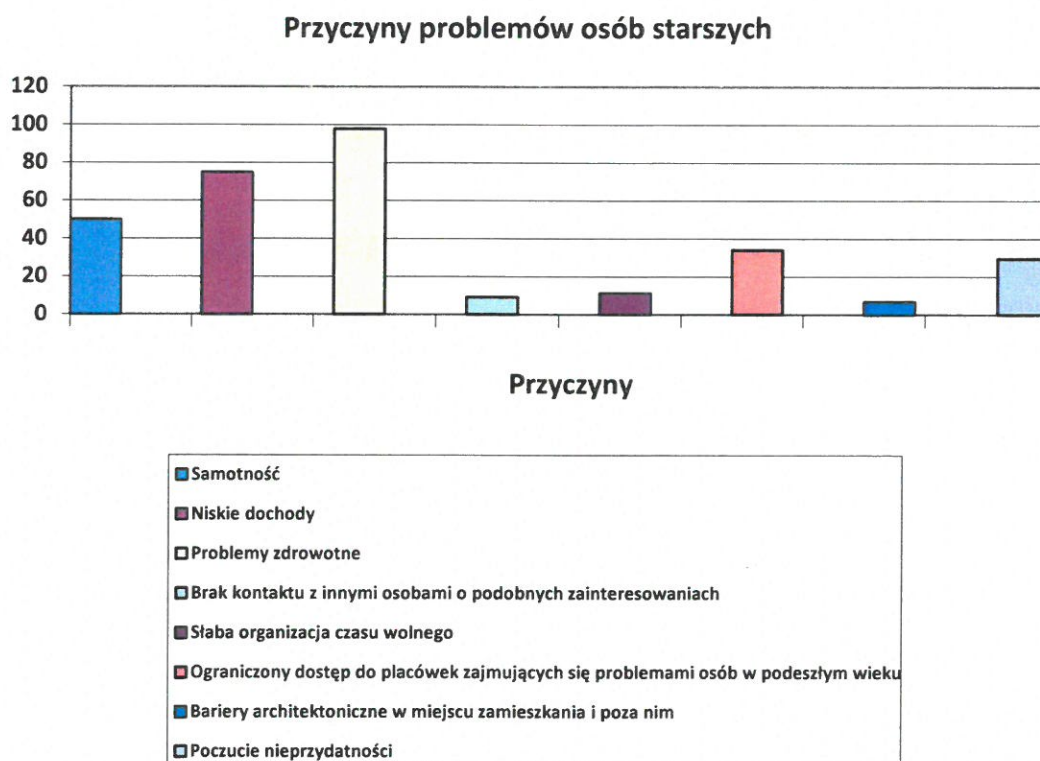
Kolejnym zagadnieniem, które należałoby uwzględnić w opracowaniu strategii rozwiązywania problemów społecznych jest kwestia związana z osobami starszymi.

W 2012r. osób w wieku 65 lat i więcej było 1991 osób z czego aż 62,73% osób stanowiły kobiety. Podobną przewagę kobiet widzimy w pozostałych latach przy systematycznym wzroście liczby osób w tym wieku. W 2013 r. osób w przedziale wiekowym 65 lat i więcej było 2067 a w 2014r. było 2141. Procentowy wzrost liczby osób w tym przedziale wiekowym w stosunku do ogólnej liczby ludności w Gminie Wilkowice w latach 2012-2014 przedstawia się następująco 15,21%, 15,72%, 16,11%.

Wraz ze starzeniem się organizmu pojawia się szereg problemów i trudności związanych z okresem starzenia się społeczeństwa.

Z przeprowadzonej ankiety wyłaniają się główne przyczyny problemów osób starszych najistotniejsze okazały się problemy zdrowotne (97,73%), niskie dochody (75%) oraz samotność (50%). Mniejsze znaczenie według ankietowanych dotyczy kwestia barier architektonicznych oraz braku kontaktu z osobami o podobnych zainteresowaniach. Nie bez znaczenia jest również zagadnienie związane z ograniczonym dostępem do placówek zajmujących się problemami osób starszych (34,09%) oraz poczuciem nieprzydatności (29,55%) osób w wieku poprodukcyjnym. Pozostałe przyczyny problemów osób starszych uwzględnione są na wykresie nr 3.

Wykres nr 3 Przyczyny problemów osób starszych.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników z ankiet.

W Gminie Wilkowice wyraźnie zaznacza się systematyczny wzrost osób w wieku poprodukcyjnym. Gmina Wilkowice jest Gminą starzejącą się demograficznie. Starzenie się ludności oznacza zwiększenie się odsetka osób starszych przy jednoczesnym zmniejszeniu się udziału dzieci w ogólnej liczbie ludności.



### 3.4 Rynek pracy i bezrobocie

Zjawisko bezrobocia w Gminie Wilkowice jest jednym z głównych problemów społecznych. W 2012 r. osoby bezrobotne z Gminy zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy stanowiły 5,81% mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym z czego większość stanowiły kobiety. Najwięcej osób bezrobotnych zanotowano w miesiącach zimowych tj. grudzień 534 osoby, marzec 532 oraz listopad 522 osoby. W każdym miesiącu w 2012r wśród osób zarejestrowanych jako z Gminy Wilkowice przeważały kobiety.

W 2013r. odsetek osób bezrobotnych zwiększył się do 6,11% nadal większość osób bezrobotnych stanowiły kobiety. Najwięcej osób bezrobotnych odnotowano na początku roku w styczniu 2013r. 574, w lutym 578, w marcu 565 osoby.

Natomiast w 2014r. zauważono spadek o 0,82% w stosunku do poprzedniego roku tj. 5,29% osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym zamieszkałych na terenie Gminy Wilkowice z czego nadal większość stanowiły kobiety. W styczniu, lutym i marcu 2014r. liczba osób bezrobotnych wynosiła powyżej 500 osób, natomiast w pozostałych miesiącach liczba osób bezrobotnych nie przekroczyła już 500 osób. Dane dotyczące liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy z terenu Gminy Wilkowice w poszczególnych miesiącach przedstawia tabela nr 8.

Tabela nr 8 Struktura zarejestrowanych bezrobotnych na przestrzeni lat 2012-2014 w Gminie Wilkowice

<i>BEZROBOTNI</i>			<i>MIESIĄC / ROK</i>
<i>KOBIETY</i>	<i>MĘŻCZYŹNI</i>	<i>OGÓŁEM</i>	
270	247	517	<i>Styczeń 2012</i>
268	253	521	<i>Luty 2012</i>
275	257	532	<i>Marzec 2012</i>
271	249	520	<i>Kwiecień 2012</i>
255	227	482	<i>Maj 2012</i>
244	235	479	<i>Czerwiec 2012</i>
255	235	490	<i>Lipiec 2012</i>
253	244	497	<i>Sierpień 2012</i>
255	244	499	<i>Wrzesień 2012</i>
252	247	499	<i>Październik 2012</i>
266	256	522	<i>Listopad 2012</i>
276	258	534	<i>Grudzień 2012</i>
<b>3140</b>	<b>2952</b>	<b>6092</b>	<b>OGÓŁEM 2012</b>

295	279	574	<i>Styczeń 2013</i>
294	284	578	<i>Luty 2013</i>
289	276	565	<i>Marzec 2013</i>
281	268	549	<i>Kwiecień 2013</i>
273	264	537	<i>Maj 2013</i>
270	259	529	<i>Czerwiec 2013</i>
263	248	511	<i>Lipiec 2013</i>
264	259	523	<i>Sierpień 2013</i>
261	252	513	<i>Wrzesień 2013</i>
257	233	490	<i>Październik 2013</i>
268	237	505	<i>Listopad 2013</i>
276	259	535	<i>Grudzień 2013</i>
<b>3291</b>	<b>3118</b>	<b>6409</b>	<b>OGÓŁEM 2013</b>
272	250	522	<i>Styczeń 2014</i>
290	263	553	<i>Luty 2014</i>
275	259	534	<i>Marzec 2014</i>
257	232	489	<i>Kwiecień 2014</i>
248	223	471	<i>Maj 2014</i>
230	202	432	<i>Czerwiec 2014</i>
234	194	428	<i>Lipiec 2014</i>
232	194	426	<i>Sierpień 2014</i>
225	193	418	<i>Wrzesień 2014</i>
219	194	413	<i>Październik 2014</i>
227	214	441	<i>Listopad 2014</i>
226	212	438	<i>Grudzień 2014</i>
<b>2935</b>	<b>2630</b>	<b>5565</b>	<b>OGÓŁEM 2014</b>

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej [www.pup-bielsko.pl](http://www.pup-bielsko.pl)

Z przedstawionych powyżej danych można przypuszczać że tendencja spadkowa liczby osób bezrobotnych w Gminie Wilkowice będzie się utrzymywać lub utrzyma się na niskim poziomie. Podobną tendencję można zauważyć również w województwie śląskim jak również w Polsce.

W Polsce w 2014r. zauważono spadek osób bezrobotnych w stosunku do roku poprzedniego o 1,20%. Także w województwie śląskim odnotowano spadek liczby osób bezrobotnych do roku poprzedniego.

W 2014r województwo śląskie liczyło 10,45 % natomiast w 2013r. osoby stanowiły 11,43%. Liczbę osób bezrobotnych w poszczególnych latach w Polsce i województwie śląskim przedstawia tabela nr 9.

Tabela nr 9 Stopa bezrobocia w Polsce i w Województwie Śląskim

<b>ROK</b>	<b>WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE</b>	<b>POLSKA</b>
<b>2012</b>	10,63 %	12,80%
<b>2013</b>	11,43%	13,53%
<b>2014</b>	10,45%	12,33%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Pracy w Bielsku-Białej.

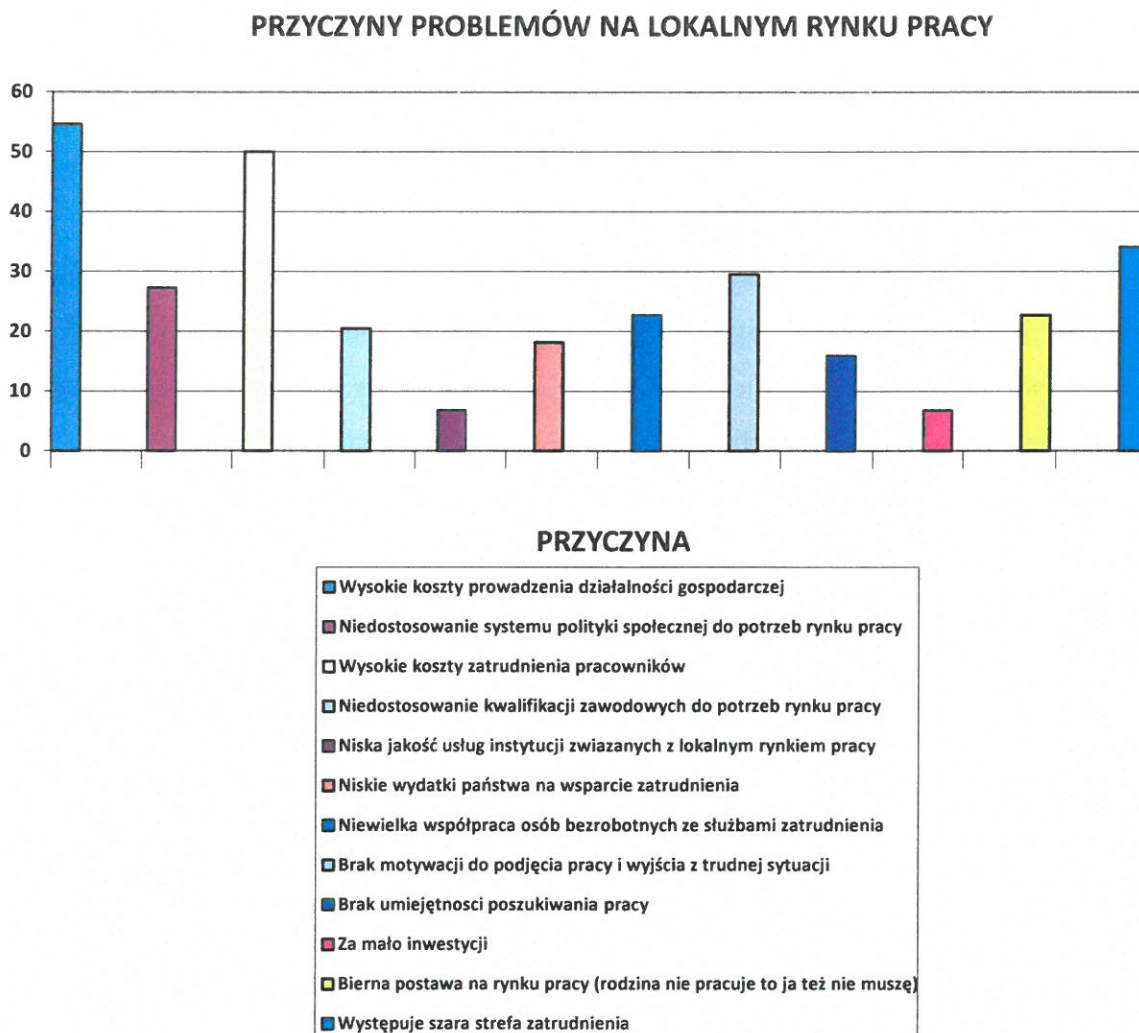
Należy jednak zaznaczyć, że mimo tendencji spadkowej liczby osób bezrobotnych w Gminie Wilkowice nie wolno lekceważyć tego problemu. Tendencja spadkowa jest niewielka a liczba osób zarejestrowanych w Urzędzie Pracy nadal pozostaje na wysokim poziomie.

Z przeprowadzonych ankiet wynika, że problem bezrobocia jest jednym z głównych zagadnień nurtujących społeczność Gminy Wilkowice.

W kwestii przyczyn problemów na lokalnym rynku pracy najistotniejszymi były wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej (54,55%), wysokie koszty zatrudnienia pracowników (50%), oraz występowanie szarej strefy zatrudnienia (34,09%). Szczegółowe przyczyny problemów na lokalnym rynku pracy przedstawia wykres nr 4.

Najmniej istotne według respondentów w kwestii problemów na lokalnym rynku pracy okazały się niska jakość usług instytucji związanych z lokalnym rynkiem pracy (6,82%) oraz za mało inwestycji (6,82%).

Wykres nr 4 Przyczyny na lokalnym rynku pracy



Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych ankiet

Kwestii związanych z zagadnieniami osób bezrobotnych nie należy spychać na margines. Należy dążyć do ciągłego spadku liczby osób zarejestrowanych w Urzędzie Pracy i podejmować odpowiednie działania w tym kierunku. Należy również pamiętać, że statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”.

### 3.5 Pomoc społeczna, rodzina

„Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.”- art. 2 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Zadania pomocy społecznej w miastach i gminach wykonują ośrodki pomocy społecznej – art. 110 ust. 1 tejże ustawy.

Realizacja zadań z pomocy społecznej dokonuje się w szczególności na przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą zasiłków, pracy socjalnej, analizie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych.(art. 15 ustawy o pomocy społecznej)

Tabela nr przedstawia liczbę rodzin i osób korzystających ze świadczeń pieniężnych oraz w ramach pracy socjalnej.

Tabela nr 10 Liczba osób korzystających z pomocy finansowej i pracy socjalnej w latach 2012-2014

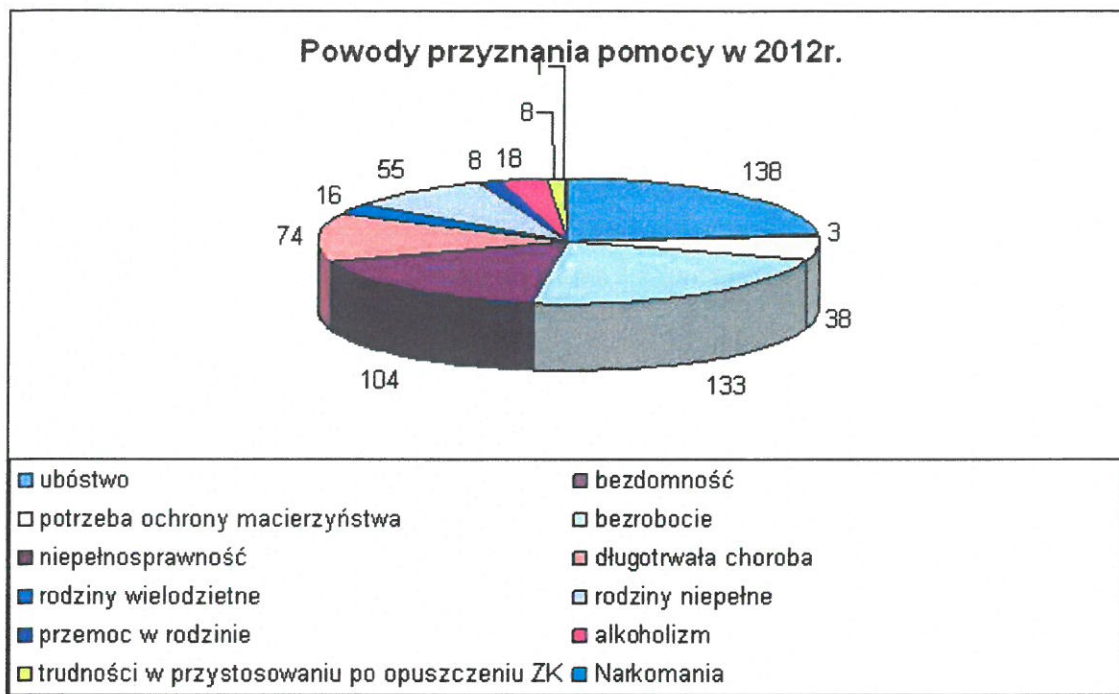
	2012		2013		2014	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Ogółem korzystający z pomocy finansowej	238	670	227	603	202	540
Praca socjalna	117	175	110	209	217	400

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS Wilkowice

Obserwuje się tendencję spadkową osób i rodzin korzystających z pomocy finansowej. Natomiast wzrasta liczba osób i rodzin oczekujących wsparcia w postaci pracy socjalnej.

Głównymi powodami udzielania świadczeń pieniężnych są: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała i ciężka choroba, rodziny niepełne, potrzeba ochrony macierzyństwa.

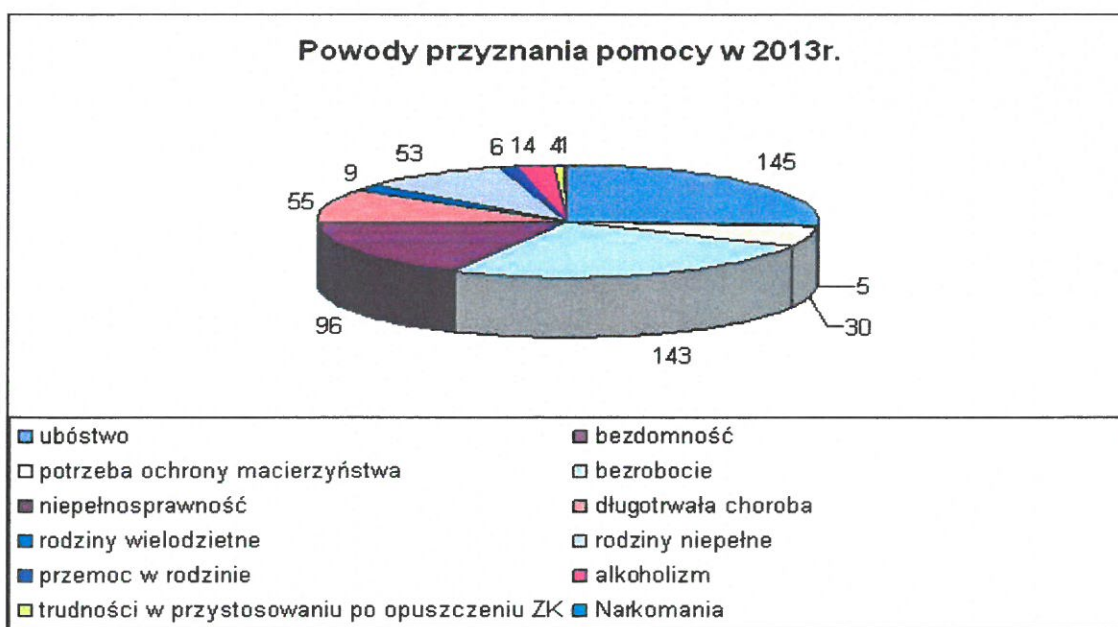
Wykres nr 5 Powody przyznania pomocy w 2012 roku



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wilkowicach

W 2012r. Najczęstszym powodem przyznawania pomocy było ubóstwo, następnie bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała i ciężka choroba, rodziny niepełne, potrzeba ochrony macierzyństwa, alkoholizm, wielodzietność. Nie występowały takie zjawiska jak sieroctwo, zdarzenie losowe.

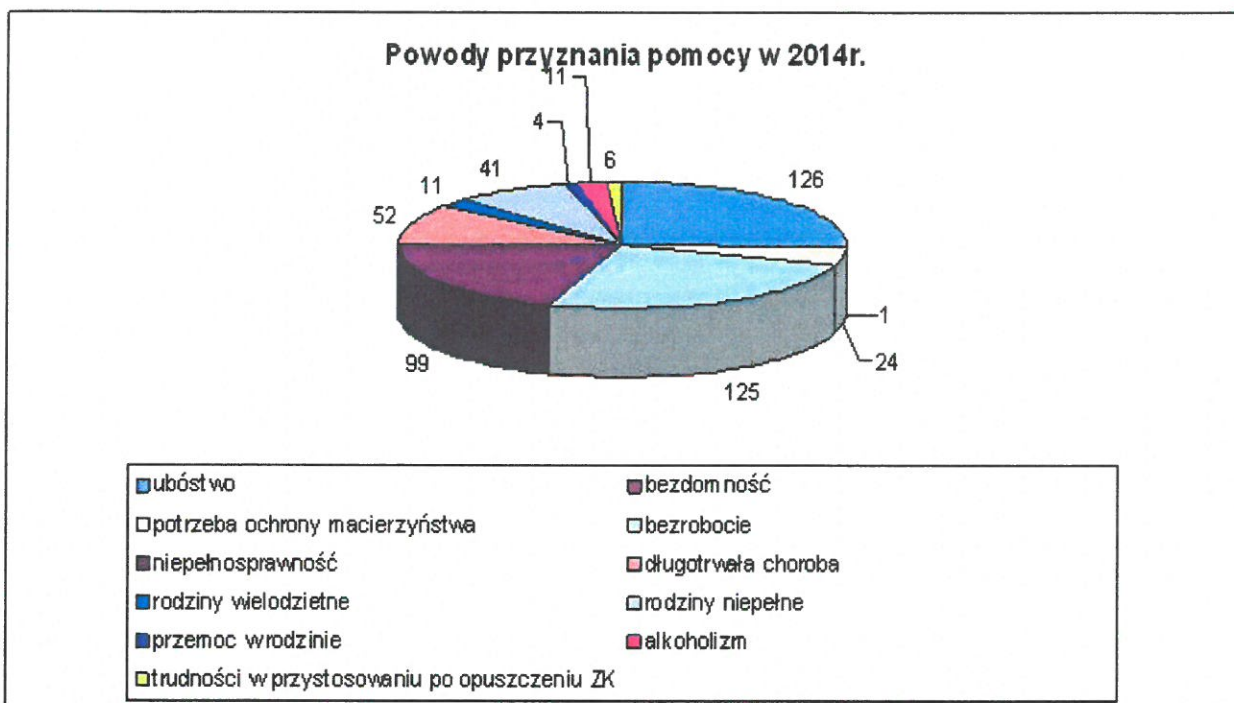
Wykres nr 6 Powody przyznania pomocy w 2013 roku



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wilkowicach

W 2013r. najczęstszym powodem przyznawania pomocy także było ubóstwo, następnie bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała i ciężka choroba, rodziny niepełne, potrzeba ochrony macierzyństwa, alkoholizm.

Wykres nr 7 Powody przyznania pomocy w 2014 roku



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wilkowicach

W 2014r. najczęstszym powodem przyznawania pomocy także było ubóstwo, następnie bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała i ciężka choroba, rodziny niepełne, potrzeba ochrony macierzyństwa, rodziny wielodzietne, alkoholizm.

Tabela nr 11 Powody przyznania pomocy w latach 2012-2014

Powody	2012		2013		2014	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Ubóstwo	138	369	145	371	126	315
bezdomność	3	3	5	5	1	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	38	167	30	140	24	128
Bezrobocie	133	423	143	419	125	369
Niepełnosprawność	104	259	96	222	99	241
Długotrwała i ciężka choroba	74	197	55	112	52	125
Rodziny niepełne	55	169	53	163	41	120
Rodziny wielodzietne	16	101	9	57	11	71
Przemoc w rodzinie	8	20	6	25	4	17
Alkoholizm	18	45	14	29	11	25
Narkomania	1	3	1	1	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	8	19	4	7	6	10
Zdarzenie losowe			1	4		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS Wilkowice

Na przestrzeni lat 2012-2014 najczęstszym powodem przyznawania pomocy w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej było ubóstwo. Ponad połowa rodzin korzystających z pomocy finansowej dotknięta jest tym problemem. Wśród dominujących problemów znajduje się także bezrobocie i na trzeciej pozycji niepełnosprawność. Marginalnie występują takie zjawiska jak narkomania i bezdomność.



### 3.6 Zdrowie, profilaktyka uzależnień

Gmina Wilkowice posiada szeroką bazę placówek opieki zdrowotnej. Na terenie Gminy znajdują się dwa szpitale, dwie przychodnie zdrowia oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medisan”. Na terenie Gminy funkcjonują 3 domy zapewniające całodobową opiekę. Dom Pomocy Społecznej w Wilkowicach prowadzony przez Powiat Bielski przeznaczony jest dla osób w podeszłym wieku oraz osób niepełnosprawnych fizycznie. Statutowo dom może przyjąć 56 osób.

Na terenie Bystrej Fundacja „Sadyba” prowadzi dom pomocy społecznej świadczący usługi opiekuńcze i specjalistyczne na rzecz osób pozostających w trudnej sytuacji bytowej zwłaszcza dla osób starszych.

Prywatny Rodzinny Dom „Senior” przeznaczony jest dla mężczyzn i kobiet niepełnosprawnych fizycznie oraz osób starszych. Dom przeznaczony jest dla 30 pensjonariuszy.

Jednym z głównych problemów według osób poddanych badaniu występujących na terenie Gminy Wilkowice jest alkoholizm. Aż 65,91% ankietowanych uznało ten problem za istotny.

Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się, że jest to całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przerwania picia alkoholu. Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach:

- jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstynencji);
- jako zagadnienie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorów picia, co stwarza konieczność poszukiwania alkoholu.

Jedną z grup dysfunkcyjnych, która objęta jest pomocą, stanowią osoby uzależnione od alkoholu. Tabela nr 12 przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy dotkniętych problemem uzależnienia od alkoholu. Zaznacza się tutaj tendencja spadkowa. W 2012r. liczba rodzin korzystająca z pomocy ze względu na uzależnienie od alkoholu wynosiła 18, w 2013 roku odnotowano spadek o 4 rodziny, natomiast w 2014 roku liczba rodzin wynosiła 11.

Tabela nr 12 Liczba osób korzystających z pomocy z powodu uzależniania od alkoholu

2012 rok		2013 rok		2014 rok	
Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
<b>18</b>	<b>45</b>	<b>14</b>	<b>29</b>	<b>11</b>	<b>25</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS

Nadużywanie napojów alkoholowych stanowi dziś bezsprzecznie jeden z poważniejszych problemów w naszym społeczeństwie. Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyka wielu mieszkańców kraju i nie respektuje płci, wieku ani statusu intelektualnego. Jego rozmiary i niszczyielskie działania dają się obserwować wśród klientów pomocy społecznej.

Przy Urzędzie Gminy Wilkowice działa punkt konsultacyjno-informacyjny z którego porad dotyczących uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu mogą korzystać mieszkańcy Gminy. W 2012 roku z takiej możliwości skorzystało 61 osób, udzielono im łącznie 134 porady. W 2013 roku liczba osób z problemem alkoholowym wynosiła również 61, udzielono łącznie 154 porad. Natomiast w 2014 roku zwiększyła się liczba osób korzystających z usług punktu konsultacyjno-informacyjnego. Szczegółowe dane dotyczące liczby osób i udzielonych porad przedstawia tabela nr 13.

Tabela nr 13 Liczba osób i udzielonych porad w punkcie konsultacyjno-informacyjnym w Gminie Wilkowice

<b>ROK</b>	<b>OSOBY</b>	<b>LICZBA OSÓB</b>	<b>LICZBA PORAD</b>
<b>2012 rok</b>	z problemem alkoholowym	<b>61</b>	<b>134</b>
	współuzależnione i DDA	2	3
	doznające przemocy w rodzinie	2	5
	stosujące przemoc w rodzinie	1	3
<b>2013 rok</b>	z problemem alkoholowym	<b>61</b>	<b>154</b>
	współuzależnione i DDA	3	3
	doznające przemocy w rodzinie	32	40
	stosujące przemoc w rodzinie	1	1
<b>2014 rok</b>	z problemem alkoholowym	<b>71</b>	<b>136</b>
	współuzależnione i DDA	14	23
	doznające przemocy w rodzinie	0	0
	stosujące przemoc w rodzinie	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz podejmowane przez Gminną Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień działania.

### 3.7 Bezpieczeństwo publiczne, przestępczość i przemoc w rodzinie

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwe piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność Gminy Wilkowice.

Z analizy przeprowadzonej ankiety można zauważyć, że zagadnienia związane z bezpieczeństwem publicznym i kwestią przestępczości w mniejszym stopniu dotyczą społeczność Gminy Wilkowice niż problemy wyszczególnione powyżej.

W opinii osób ankietowanych napady i rozboje na terenie Gminy Wilkowice występują w niewielkim stopniu, tak uważa 84,09 % ankietowanych. Przestępczość nieletnich oraz zakłócanie porządku publicznego w opinii ankietowanych jest zjawiskiem marginalnym. Tak uważa 65,91% osób poddanych badaniu. Szeroka rozumiana demoralizacja młodzieży w opinii ankietowanych występuje w niewielkim stopniu, tak uważa 63,64% osób.

W kwestii braku poczucia bezpieczeństwa respondenci (47,73%) uważają, że w niewielkim stopniu dotyka on społeczność Gminy Wilkowice. Natomiast 34,09% ankietowanych uważa, że brak poczucia bezpieczeństwa występuje w umiarkowanym stopniu. Połowa ankietowanych uważa, że problem chuligaństwa i wandalizmu w małym stopniu dotyka Gminę. Natomiast 40,91% osób uważa, że problem ten jest jednak w większym stopniu zauważalny. Przemoc w rodzinie w opinii osób badanych w społeczności Gminy Wilkowic występuje w niedużym stopniu, tak uważa 56,82% osób. Natomiast 22,73% ankietowanych uważa, że jednak problem przemocy w rodzinie pojawia się. Szczegółowe wyniki z przeprowadzonego badania przedstawia tabela nr 14.

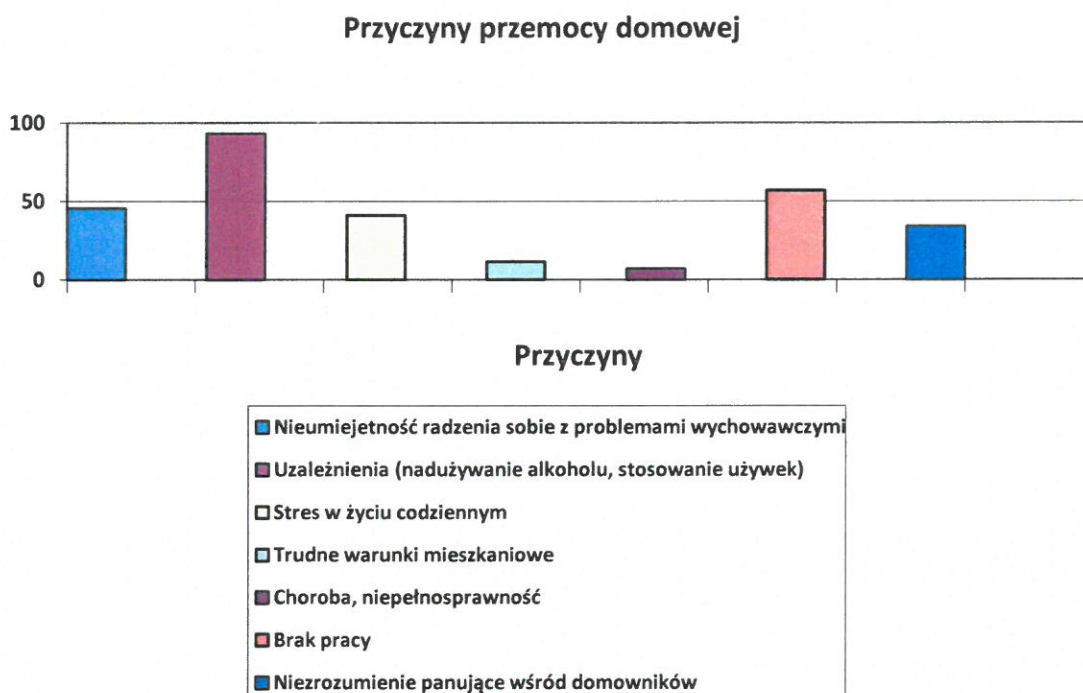
Tabela nr 14 Problem przestępczości i bezpieczeństwa

<b>Problem</b>	<b>małe</b>	<b>średnie</b>	<b>duże</b>	<b>Nie występuje</b>	<b>Brak odpowiedzi</b>
Przemoc w rodzinie	<b>56,82%</b>	22,73%	4,55%		15,91%
Brak poczucia bezpieczeństwa	<b>47,73%</b>	34,09%	4,55%	2,28%	11,37%
Przestępczość nieletnich	<b>65,91%</b>	22,73%	2,28%	4,55%	4,55%
Napady i rozboje	<b>84,09%</b>	9,09%		2,28%	4,55%
Demoralizacja młodzieży	<b>63,64%</b>	25,00%	6,82%		4,55%
Zakłócanie porządku publicznego	<b>65,91%</b>	22,73%	4,55%	2,28%	4,55%
Chuligaństwo i wandalizm	<b>50%</b>	40,91%	6,82%		2,28%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

W opinii osób ankietowanych głównymi przyczynami przemocy domowej okazały się uzależnienia 93,19% (nadużywanie alkoholu, stosowanie używek), brak pracy (56,82%) oraz nieumiejętność radzenia sobie z problemami wychowawczymi (45,46%). Mniejsze znaczenie przyczyn przemocy domowej respondenci dopatrują się w chorobie czy niepełnosprawności (6,82%) oraz w trudnych warunkach mieszkaniowych (11,37%). Wśród innych czynników wpływających na przemoc domową ankietowani zaznaczali stres w życiu codziennym (40,91%) oraz niezrozumienie panujące wśród domowników (34,09%). Ponadto w opinii tych osób wśród przyczyn przemocy można również wskazać brak istotnych punktów odniesienia (autorytetów, mocnych systemów wartości), osobowość dominującą, nieumiejętność radzenia sobie z problemami oraz zdradę. Wykres nr 8 przedstawia powyższe dane dotyczące przemocy.

Wykres nr 8 Przyczyny przemocy domowej



Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań

Na podstawie danych statystycznych pochodzących z Komisariatu Policji w Szczyrku wynika, że liczba stwierdzonych przestępstw na terenie Gminy Wilkowice w 2012r. wynosiła 195, w 2013r. 210 natomiast w 2014r. wyniosła 157. Na podstawie tych danych można stwierdzić, że istnieje tendencja spadkowa występujących przestępstw na terenie Gminy.

Kwestia związana z bezpieczeństwem publicznym jest istotnym zagadnieniem dotyczącym mieszkańców Gminy Wilkowice. Według danych z Komisariatu Policji w Szczyrku działającego również na terenie sołectw: Wilkowice, Bystra oraz Meszna przestępczość utrzymuje tendencję spadkową, jednak nadal należy dążyć do zapewnienia ciągłego bezpieczeństwa mieszkańcom Gminy Wilkowice.

### **3.8 Prognoza zmian**

W obszarze kultura, edukacja, sport Gmina Wilkowice posiada duże zaplecze oświatowe, kulturalne i sportowe. Dobrze rozwiniętą bazę rekreacyjną i sportową. W obszarze tym proponuje się działania w kierunku rozpowszechnienia informacji o działalności kulturalno-oświatowej Gminy. Ponadto zmiany zmierzające do zaangażowania placówek oświatowych w realizację programów profilaktycznych.

W obszarze osoby starsze i niepełnosprawne istotnym wydaje się fakt zwrócenia uwagi na problemy i kwestie związane z okresem starzenia się i zagadnienia dotyczące osoby starsze. W obszarze tym proponuje się zmiany w zapleczu instytucjonalnym. Dodatkowo ważnym aspektem jest niwelowanie barier architektonicznych.

W obszarze rynek pracy i bezrobocie koniecznym jest dążenie do spadku liczby osób pozostających bez pracy. Pozyskiwanie środków unijnych do niwelowania tego zjawiska. W Gminie Wilkowice dynamicznie rozwija się strefa przemysłowa, która stwarza nowe miejsca pracy.

W obszarze pomoc społeczna i rodzina na szczególną uwagę zasługuje dobrze skoordynowana współpraca na rzecz osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Zmiany w tym obszarze powinny być nakierowane na rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi.

W obszarze zdrowia, profilaktyka uzależnień Gmina posiada dużą bazę placówek medycznych. Zmiany związane z tymi zagadnieniami powinny dotyczyć profilaktyki uzależnień i szerszej współpracy z placówkami medycznymi.

W obszarze bezpieczeństwa publicznego, przestępczości i przemocy w rodzinie istotnymi kwestiami jest zwrócenie uwagi na zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Wilkowice oraz rozwinięcia współpracy z placówkami zajmującymi się tym problemem.

## **4. Kierunki rozwoju**

### **4.1 Cele strategiczne**

**Cel główny: Poprawa jakości i warunków życia mieszkańców Gminy Wilkowice**

#### **1. Obszar kultura, edukacja i sport**

**Cel strategiczny: promowanie istniejących na terenie Gminy instytucji kultury i sportu**

##### **Kierunki działań:**

- rozpowszechnianie wśród dzieci i młodzieży alternatywnych form spędzania wolnego czasu
- dążenie do zaangażowania szkół i przedszkoli w realizację programów profilaktycznych
- doskonalenie kadry i wzmocnienie współpracy z instytucjami z terenu Gminy

##### **Wskaźniki:**

- liczba dzieci korzystających z zajęć dodatkowych
- liczba placówek realizujących programy profilaktyczne
- liczba szkoleń doskonalących kadre, liczba osób i ilość szkoleń według potrzeb
- liczba zawartych partnerstw porozumień międzyinstytucjonalnych
- liczba spotkań profilaktycznych adresowanych do dzieci, rodziców, kadry pedagogicznej

#### **2. Obszar osoby starsze i niepełnosprawne**

**Cel strategiczny: sprawny system wsparcia osób starszych i osób z niepełnosprawnością**

##### **Kierunki działań:**

- dążenie do rozpoznania potrzeb
- działania nakierowane na integrację osób starszych i z niepełnosprawnością
- dążenie do utworzenia placówki wsparcia dziennego
- działania w kierunku likwidowania barier architektonicznych w miejscach użyteczności publicznej

##### **Wskaźniki:**

- liczba osób, środowisk w których rozpoznano potrzeby
- liczba działań integracyjnych adresowanych do osób starszych i ich otoczenia
- liczba placówek realizujących działania na rzecz seniorów
- liczba programów jw.
- liczba inicjatyw lokalnych na rzecz osób starszych
- liczba akcji promocyjno-informacyjnych

### 3. Obszar rynek pracy i bezrobocie

**Cel strategiczny: aktywizacja społeczna i zawodowa bezrobotnych oraz promocja zatrudnienia**

**Kierunki działań:**

- pozyskiwanie środków unijnych na realizację projektów w ramach środków EFS
- wspieranie i motywowanie osób bezrobotnych w dążeniu do podjęcia zatrudnienia
- działania w kierunku promowania lokalnego rynku pracy

**Wskaźniki:**

- liczba projektów adresowanych do środowisk osób bezrobotnych i zagrożonych utratą pracy, szczególnie III profil
- liczba osób bezrobotnych
- wysokość środków przeznaczonych na wsparcie tego środowiska
- liczba porozumień stażowych zawartych z lokalnymi pracodawcami
- liczba porozumień z partnerami społecznymi, instytucjami rynku pracy, pomocy i integracji społecznej i NGO
- liczba osób podejmujących na terenie gminy prace społecznie użyteczne

### 4. Obszar pomoc społeczna, rodzina

**Cel strategiczny: kompleksowe wspieranie rodzin i osób samotnych w Gminie Wilkowice**

**Kierunki działań:**

- monitorowanie potrzeb w zakresie zasobów pomocy społecznej w Gminie Wilkowice
- budowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi
- dążenie do utworzenia grup samopomocowych i jadłodajni
- promowanie działań ośrodka pomocy społecznej

**Wskaźniki:**

- liczba osób korzystających z pomocy społecznej
- liczba porozumień na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu zawartych z partnerami społecznymi z gminy i powiatu
- liczba działań promocyjnych adresowanych do osób defaworyzowanych
- liczba grup samopomocowych oraz jadłodajni.
-

## **5. Obszar zdrowie, profilaktyka uzależnień**

**Cel strategiczny:** zwiększenie profilaktyki uzależnień i promowanie zdrowego stylu życia

**Kierunki działań:**

- zwiększenie kontroli nad sprzedażą alkoholi i nielegalnym dostępem do substancji psychoaktywnych
- promowanie programów profilaktycznych w placówkach oświatowych
- upowszechnienie wiedzy dotyczącej negatywnych skutków spożywania alkoholu, choroby alkoholowej oraz środków zmieniających świadomość.

**Wskaźniki:**

- liczba działań profilaktycznych organizowanych w placówkach edukacyjnych i kulturalnych (biblioteki)
- liczba spotkań, festynów, imprez adresowanych do rodzin, młodzieży, środowisk zagrożonych, promujących alternatywne formy spędzania czasu wolnego
- ilość uczestników w/w imprez
- liczba działań promocyjnych adresowanych do różnych grup.

## **6. Obszar bezpieczeństwo publiczne, przestępczość i przemoc w rodzinie**

**Cel strategiczny:** podnoszenie efektywności systemu przeciwdziałania przemocy

**Kierunki działań:**

- zwiększenie świadomości dotyczącej zjawiska przemocy w rodzinie
- zmierzanie do poprawy poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Wilkowice
- zwiększenie dostępności do pomocy psychologicznej oraz grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy.

**Wskaźniki:**

- liczba działań promocyjnych
- liczba porozumień
- liczba działań ukierunkowanych na niwelowanie zjawiska przemocy, liczba rodzin.



## 4.2 Źródła finansowania

Głównymi źródłami finansowania dla zdefiniowanych celów są:

- środki z budżetu Gminy
- środki z budżetu Państwa
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- środki z Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014-2020
- środki z Unii Europejskiej głównie z Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
- inne źródła.

## 4.3 Sposób realizacji - monitoring i wdrażanie strategii

Wdrożenie realizacji strategii jest procesem, w który powinny być zaangażowane wszystkie podmioty działające na terenie Gminy Wilkowice. Skuteczność funkcjonowania przyjętej strategii zależy będzie od monitoringu i ewaluacji oraz od budowy programów rozwijających przyjęte kierunki działań.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Monitoring zakłada, że jego istotą jest śledzenie i analizowanie faktycznego rozwoju.

Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu.

Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Gminy rocznie będzie przeznaczała na ten cel. Projekty można realizować w ramach:

- a) własnych zasobów samorządu (np. projekty OPS)
- b) poprzez organizacje pozarządowe

c) poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Należy jednak zaznaczyć, że katalog celów i kierunków działań pozostaje otwarty, gdyż dokładnie nie można przewidzieć występujących w przyszłości problemów i zjawisk, które mogą pojawić się w Gminie Wilkowice.

W razie konieczności wystąpienia znacznych zmian dotyczących założeń zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przewiduje się przeprowadzenie aktualizacji. Strategia jest dokumentem otwartym, może być ona ciągle aktualizowana, udoskonalana i modyfikowana. Kierunki i sposoby realizacji założonych celów mogą być zmieniane. Strategia służy lepszej, bardziej skutecznej i efektywniejszej realizacji działań na rzecz społeczności Gminy Wilkowice.

  
PRZEWODNICZĄCY RADY  
*dr Bartosz Olma*

**Lista instytucji biorąca udział w opracowaniu strategii**

1. Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli
2. Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji
3. Gminna Biblioteka Publiczna
4. Gminny Ośrodek Kultury
5. Centrum Pulmonologii i Torakochirurgii w Bystrej
6. Szpital Kolejowy
7. Gminny Samodzielny Zakład Opieki Zdrowotnej
8. Komenda Policji Szczyrk
9. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
10. Zespół Szkół i Przedszkoli w Mesznej
11. Szkoła Podstawowa w Bystrej
12. Szkoła Podstawowa w Wilkowicach
13. Gimnazjum w Wilkowicach
14. Gimnazjum w Bystrej
15. Akcja Katolicka w Wilkowicach
16. Akcja Katolicka w Bystrej
17. Akcja Katolicka w Mesznej
18. Koło Gospodyń Wiejskich w Wilkowicach
19. Koło Gospodyń Wiejskich w Bystrej
20. Koło Gospodyń Wiejskich w Mesznej
21. Parafia Wniebowzięcia NMP w Bystrej Śląskiej
22. Parafia Najdroższej Krwi Pana Jezusa Chrystusa w Bystrej Krakowskiej
23. Parafia Św. Michała Archanioła w Wilkowicach
24. Parafia pw. Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny w Mesznej
25. Stowarzyszenie „Razem dla Wilkowic”
26. Stowarzyszenie Kulturalne „Wrota Beskidów”

27. Stowarzyszenie Ekologiczno-Kulturalne „Klub Gaja”
28. Klub Sportowy Bystra
29. Ludowy Klub Sportowy Bystra
30. Stowarzyszenie Rozwoju Miesznej
31. Stowarzyszenie Zbójników Beskidnicy
32. Stowarzyszenie Rodzin Katolickich
33. Chór Cantica
34. Ochotnicza Straż Pożarna w Wilkowicach
35. Ochotnicza Straż Pożarna w Bystrej
36. Ochotnicza Straż Pożarna w Miesznej
37. Sołtys Wilkowic
38. Sołtys Bystrej
39. Sołtys Miesznej
40. Przedszkole w Wilkowicach
41. Przedszkole w Bystrej
42. Referat Służb Technicznych
43. Dom Pomocy Społecznej w Wilkowicach
44. Dom Pomocy Społecznej Fundacja „Sadyba”

## **Spis rysunków, tabel i wykresów**

### **Spis rysunków**

Rysunek nr 1 Herby poszczególnych sołectw	19
Rysunek nr 2 Kontur Gminy Wilkowice	20

### **Spis tabel**

Tabela nr 1 Stan ludności Gminy Wilkowice w poszczególnych latach	21
Tabela nr 2 Ludność w Gminie Wilkowice podział według płci i wieku	22
Tabela nr 3 Ilość dzieci uczęszczających do placówek oświatowych	32
Tabela nr 4 Ilość dzieci uczęszczających do przedszkoli publicznych i niepublicznych stan na 01.09.2015r.	33
Tabela nr 5 Liczba dzieci przyjętych do przedszkoli Publicznych we wrześniu 2015r. wg wieku	34
Tabela nr 6 Średnia liczba osób korzystających z obiektów sportowych	34
Tabela nr 7 Osoby niepełnosprawne w Gminie Wilkowice	35
Tabela nr 8 Struktura zarejestrowanych bezrobotnych na przestrzeni lat 2012-2014 w Gminie Wilkowice	39-40
Tabela nr 9 Stopa bezrobocia w Polsce i w Województwie Śląskim	41
Tabela nr 10 Liczba osób korzystających z pomocy finansowej i pracy socjalnej w latach 2012-2014	43
Tabela nr 11 Powody przyznania pomocy w latach 2012-2014	46
Tabela nr 12 Liczba osób korzystających z pomocy z powodu uzależnienia od alkoholu	47
Tabela nr 13 Liczba osób i udzielonych porad w punkcie konsultacyjno-informacyjnym w Gminie Wilkowice	48
Tabela nr 14 Problem przestępczości i bezpieczeństwa	49

### **Spis wykresów**

Wykres nr 1 Problemy i zjawiska społeczne na terenie Gminy Wilkowice	31
Wykres nr 2 Przyczyny problemów osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych	37
Wykres nr 3 Przyczyny problemów osób starszych	38
Wykres nr 4 Przyczyny na lokalnym rynku pracy	42
Wykres nr 5 Powody przyznania pomocy w 2012 roku	44
Wykres nr 6 Powody przyznania pomocy w 2013 roku	44
Wykres nr 7 Powody przyznania pomocy w 2014 roku	45
Wykres nr 8 Przyczyny przemocy domowej	50

**LISTA OBECNOŚCI NA SPOTKANIU KONSULTACYJNYM W  
RAMACH BUDOWANIA „Strategii Rozwiązywania Problemów  
Społecznych w Gminie Wilkowice na lata 2016-2022**

Lp.	Imię i Nazwisko	Instytucja
1	Tomasz Kłopot	Radny Gminy Wilce
2	Monika Kubon	GOSIR WILKOWICE
3	Proch Grelca	Radny Gminy
4	Adam Rysko	Radny Gminy
5	Andrzej Pireporadz	Komendant Straży Gminnej
6	All'eye Nyer	Centrum Pulmonologii i Torakologii
7	Renata Dada	SP Bystra
8	Łucja Salachna	dyplom SP Bystra
9	Agata Prochownik	GBR Wilkowice
10	Melponato Melubac	SP Wilkowice
11	Mirka Aylme	SP202 Wilk-Kolejowy
12	Maria Cichon	PP Wilkowice
13	Margareta Dlugorz	ZSP Mierzna
14	Majdalenka Ewa	dyr. ZOSiP
15	Janina Lembunio	Stowarzyszenie Rozwoju Miesznej
16	URSZULA DUSZA-SZRAMOWIAT	STOWARZYSZENIE „RAZEM DLA WILKOWIC” GIMNAZJUM WILKOWICE
17	Suzanna Boga	RT 40
18	Agnieszka Sech	GOK „Promyk”
19	Maria Gijda	KGW BYSTRA
20	Maja Suszcz	UG. Wilkowice
21	Olimpia Poleszczak	PP Bystra

v Bystry



22	Alija Reszke	Sekretarz Gminy
23	Zdzisław BANET	MS „U-U-B” <span style="float: right;">tu</span>
24	Marek Nawodnicki	Nauczyciel ZSP Meszane
25	Olub Oyle	DPS w Bystrej Fundacji „Sedyba”
26	Antoni Kufel	Sołtyś Meszanej
27	MIECZYSLAW RACZA	Wójt Gminy
28	YANINA YANIGA-PIECHOTA	RAZNY POW. BIELSKIEGO
29	Janusz Sidorowicz	Z-ca Naczelnika Gminy Wilkowice
30	Kateryna Banet-Skwerne	SG202 w Wilkowicach
31	PAULIE GMIADKOWSKI	DPS - WILKOWICE
32	Anna KUBICA	GOPS WILKOWICE
33	Jwara Racza	GOPS Wilkowice
34	Monika Gótkiewicz	GOPS Wilkowice
35	Danuta Bieniek	GOPS Wilkowice
36	Jolanta Uroziak	GOPS Wilkowice
37	Ewa Cempyż	GOPS Wilkowice
38	Jakub Gwoździak	DPS w Bystrej Fundacji Sedyba
39	Gabriela Kemerleki-Gurlo	GOPS Wilkowice
40		
41		
42		
43		
44		
45		
46		



